

Finanssivalvonnan lehdistötilaisuus 12.9.2024

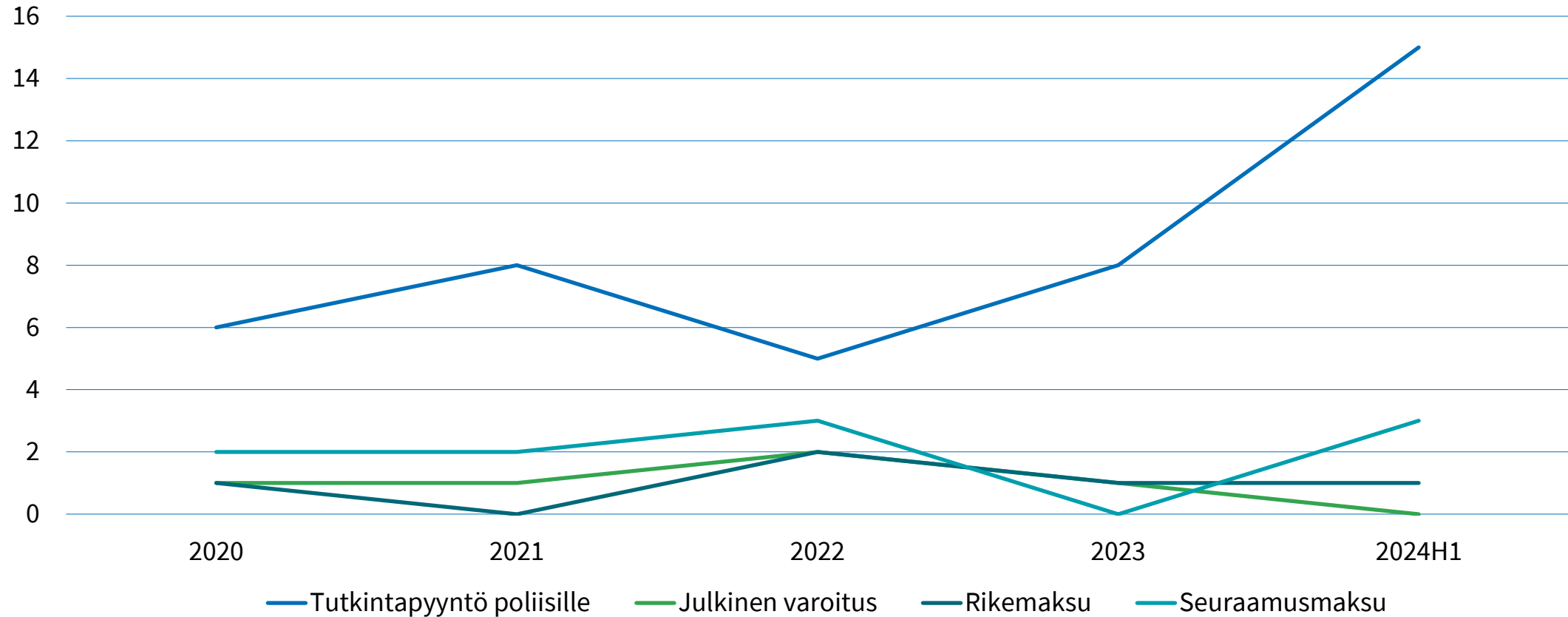
Tilaisuuden sisältö

- **Tilaisuuden avaus** / johtaja Tero Kurenmaa
- **Toimintaympäristökatsaus** / pääanalytikko Mervi Toivanen
- **Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 30.6.2024** / toimistopäällikkö Arttu Kiviniemi ja johtava valvoja Marko Hovi
- **Kyberturvallisuustilanne ja valvottavien ICT-riskienhallinta** / toimistopäällikkö Jussi Terho

Avaussanat

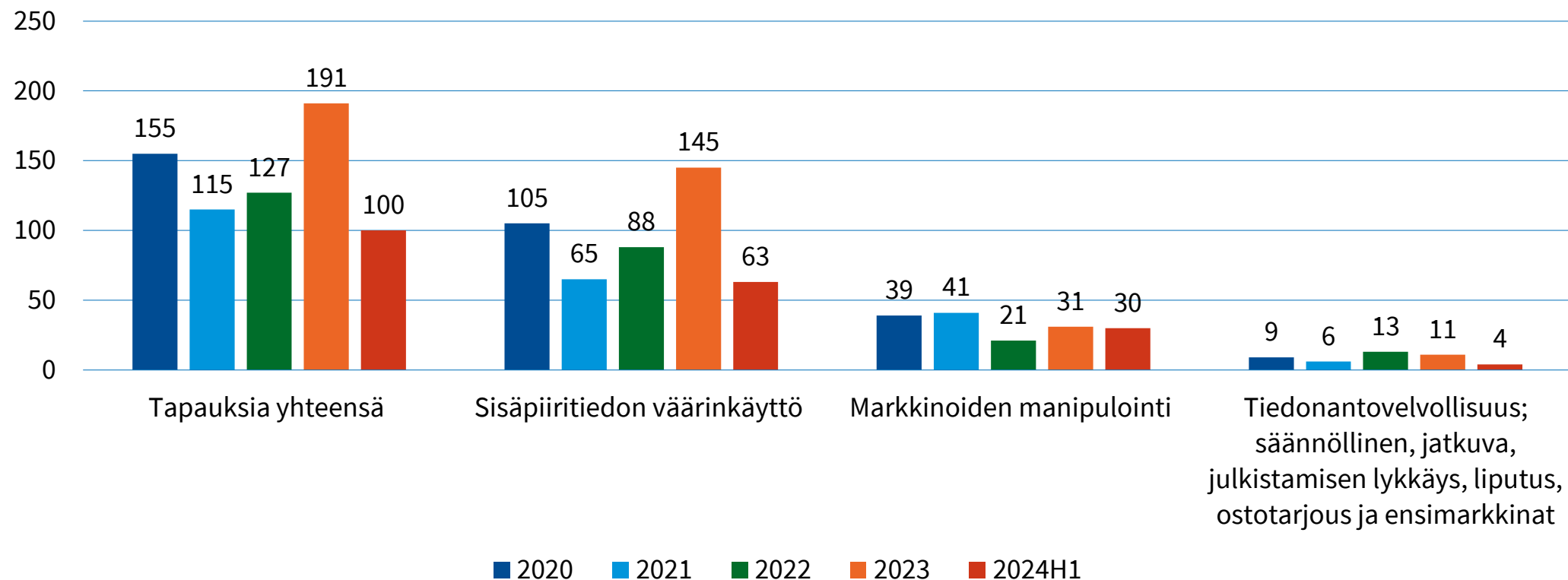
Finanssivalvonnan poliisille tekemien tutkintapyyntöjen määrä kasvoi merkittävästi edellisiin vuosiin verrattuna

Finanssivalvonnan poliisille tekemät tutkimuspyynnöt ja hallinnolliset seuraamukset

Finanssivalvonnan tutkimissa arvopaperimarkkinoiden valvontatapausten määrissä kasvua

Finanssivalvonnan käsittelemät arvopaperimarkkinoiden kaupankäyntiin ja tiedonantovelvollisuuteen liittyvät valvontatapaukset 2020–2024H1

EU:n finanssivalvontajärjestelmän rakenne – yhteinen rahanpesun torjuntaviranomainen AMLA perustettu

Euroopan finanssivalvontajärjestelmä

Mikrotason vakauden valvonta

Makrotason vakauden valvonta

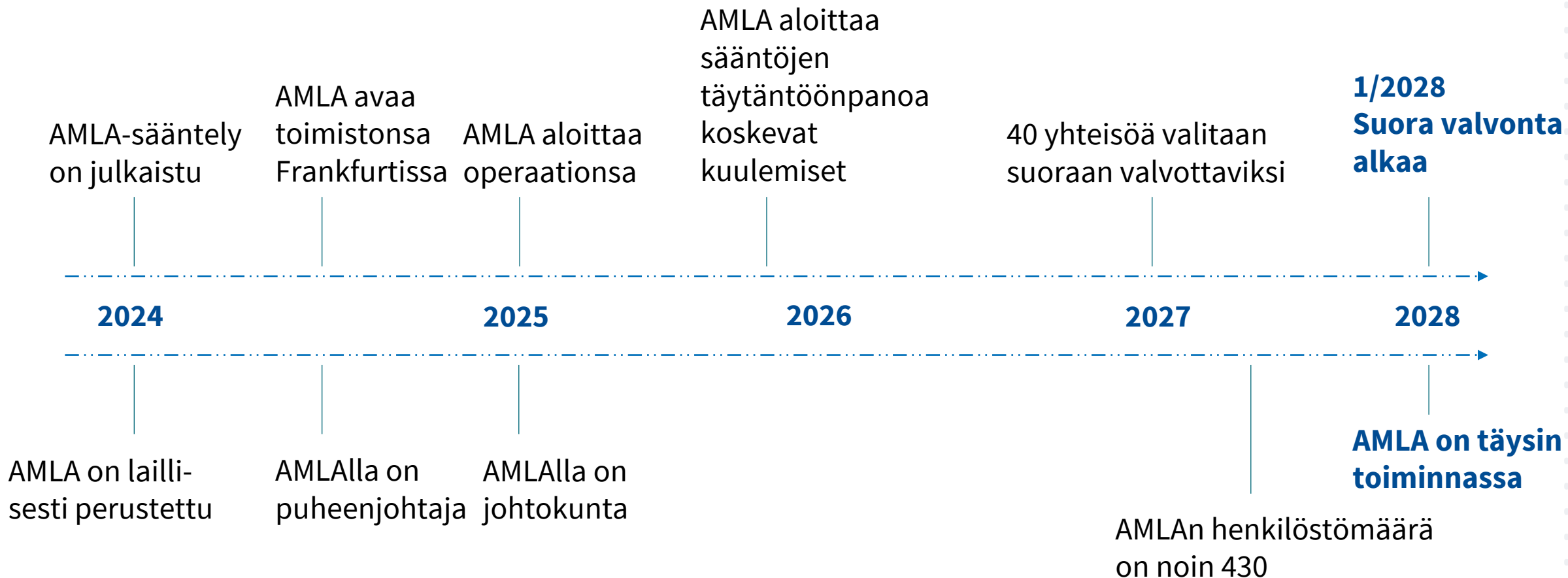
AMLAn keskeinen tehtävä yhtenäistää sanktiokäytäntöjä – suora valvonta alkaa 1.1.2028

- AMLAn tehtävänä on yhtenäistää ja vahvistaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaisten toimien valvontaa sekä pakotteiden noudattamista EU:ssa.
- Toiminta ulottuu niin finanssialan kuin muidenkin rahanpesulle alttiiden alojen valvonnasta rahanpesun selvittelykeskusten työn koordinoimiseen.
- Tehtävänä valvoa suoraan korkeariskisimpiä rajat ylittäviä rahoitussektorin ilmoitusvelvollisia: alkuun valitaan noin 40 toimijaa.
- Laajat toimivaltuudet mm. tietojen saamiseen ja paikanpäällä tapahtuviin tarkastuksiin.
 - AMLAn toiminnasta on säädettävä kansallisesti, että kaikki toimenpiteet ovat mahdollisia.

Vaikutukset Suomen rahanpesun valvontaan

- Yhteinen sanktiokäytäntö koko EU:n laajuisesti.
- Yhteiset tarkastukset ja tutkinnat mahdollisia samaan tapaan kuin EKP:lla.
- Kaikkiin valvottaviin noudatetaan samoja standardeja ja riskit arvioidaan yhteisillä mittareilla.
- Tehokkaampi tiedonvaihto erilaisista nousevista uhkista ja mahdollisista rahanpesuepäilyistä.
- Todennäköisesti tehostuva valvontakäytäntö merkitsee muutoksia Finanssivalvonnankin toimintatapoihin.

AMLA: aikataulu

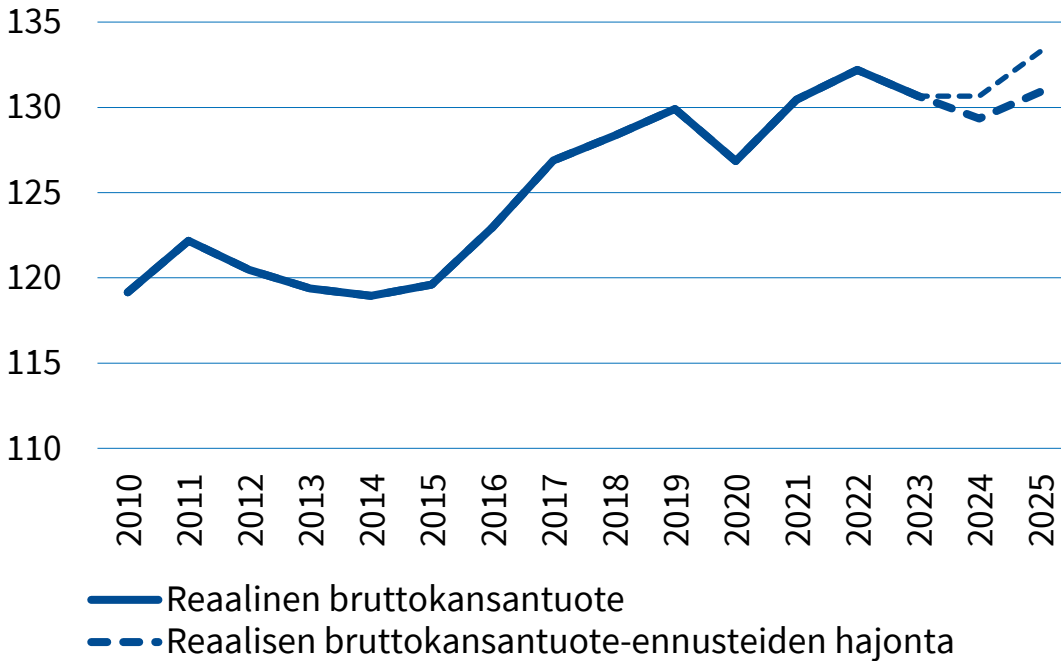

Toimintaympäristökatsaus

Talouden näkymät hitaasti paranemassa

Suomen bruttokansantuote

Indeksi,
2000=100

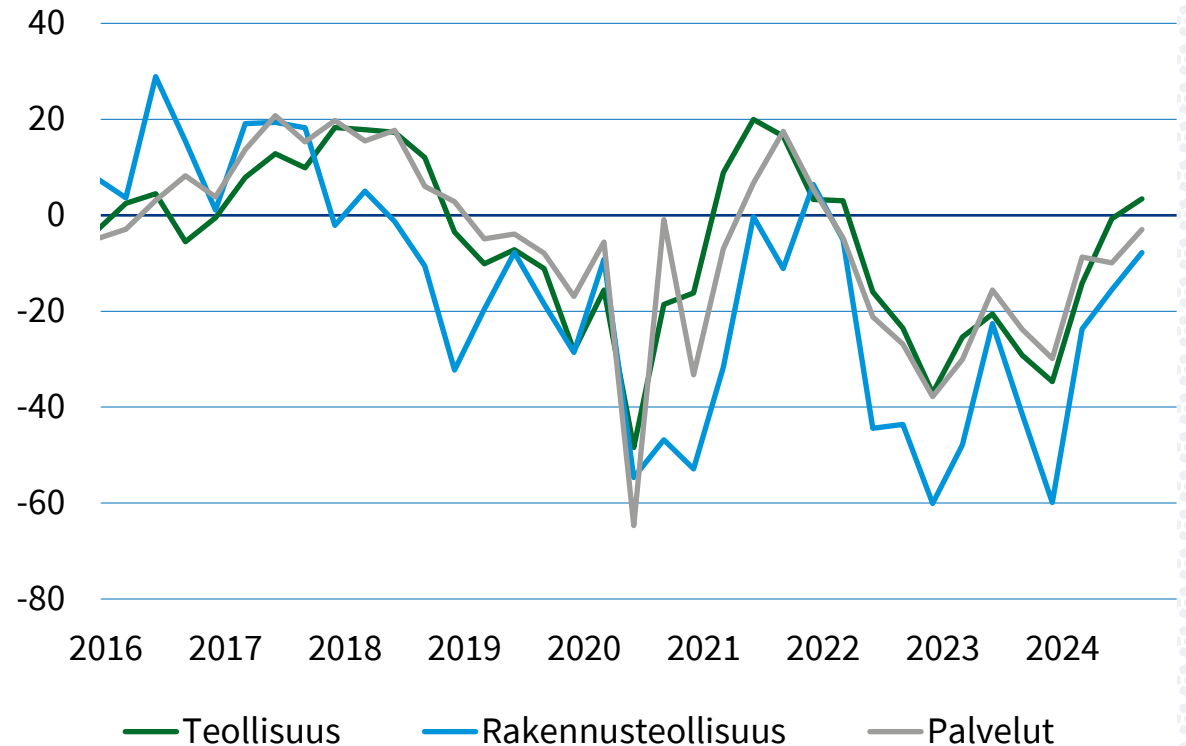

Lähteet: Tilastokeskus, suomalaiset pankit, ennustelaitokset ja viranomaiset, Finanssivalvonnan laskelmat.

Perussarjana bruttokansantuotteen volyymi vuoden 2015 hinnoin, joka on indeksoitu. Vuosien 2024 ja 2025 BKT-ennusteet edustavat suomalaisten pankkien, ennustelaitosten ja viranomaisten kesä-syyskuussa 2024 julkaisemien ennusteiden hajontaa.

Elinkeinoelämän suhdanneodotukset

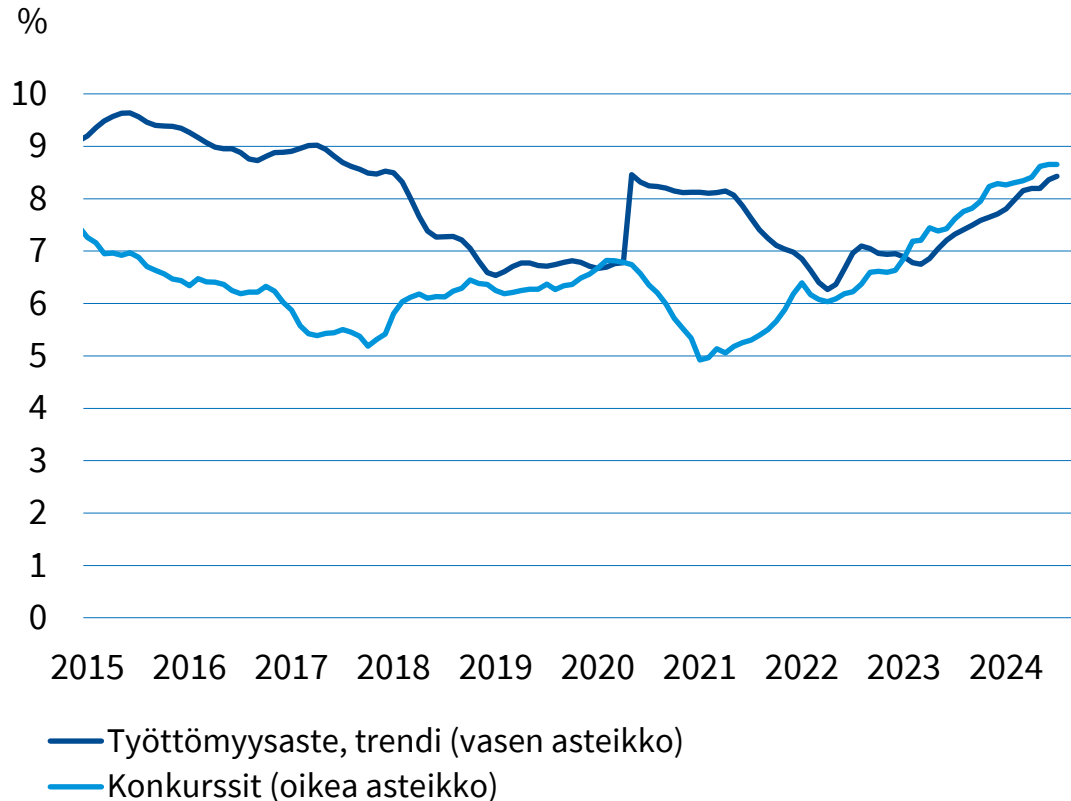
Saldoluku

Lähde: EK

Toimintaympäristön heikkous näkyy työttömyyden ja konkurssien kasvuna sekä rakennussektorin heikkoutena

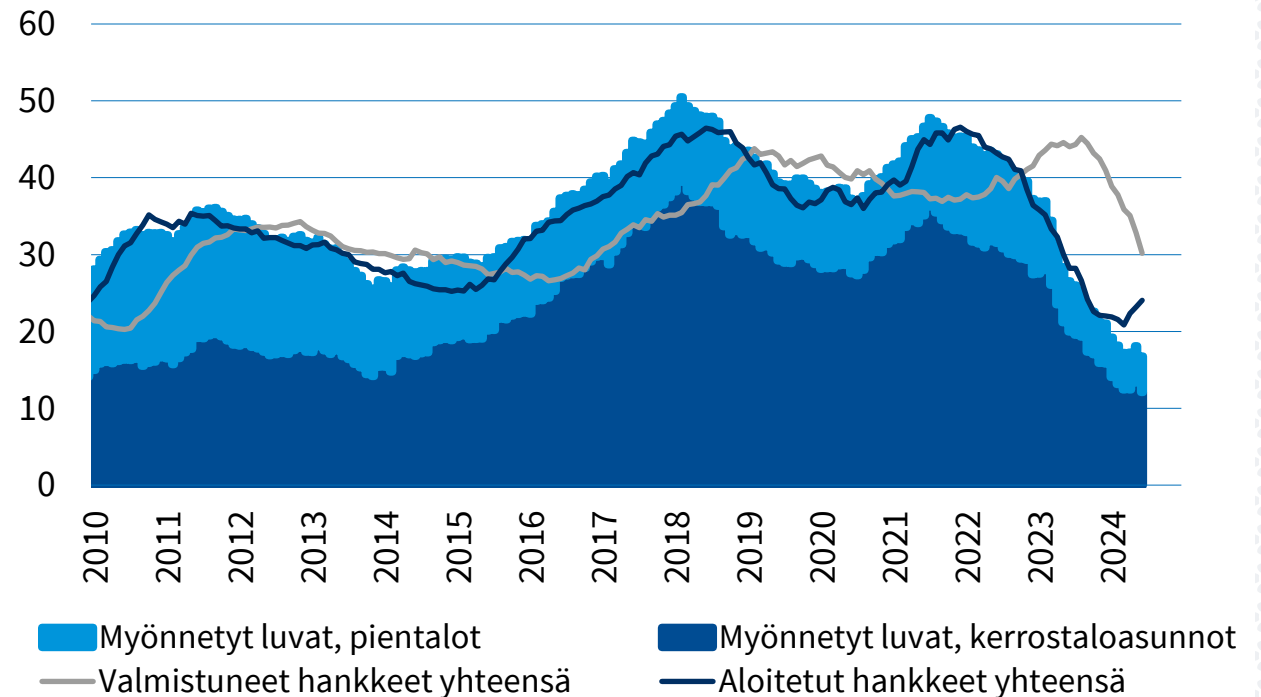
Työttömyys ja konkurssit Suomessa

Lähteet: Tilastokeskus ja Työ- ja elinkeinoministeriö. Konkurssien osalta kyseessä yritysten kappalemääräisten konkurssien 12 kk liukuva summa.

Asuinrakentaminen asunon tyyppin ja rakennusvaiheen mukaan

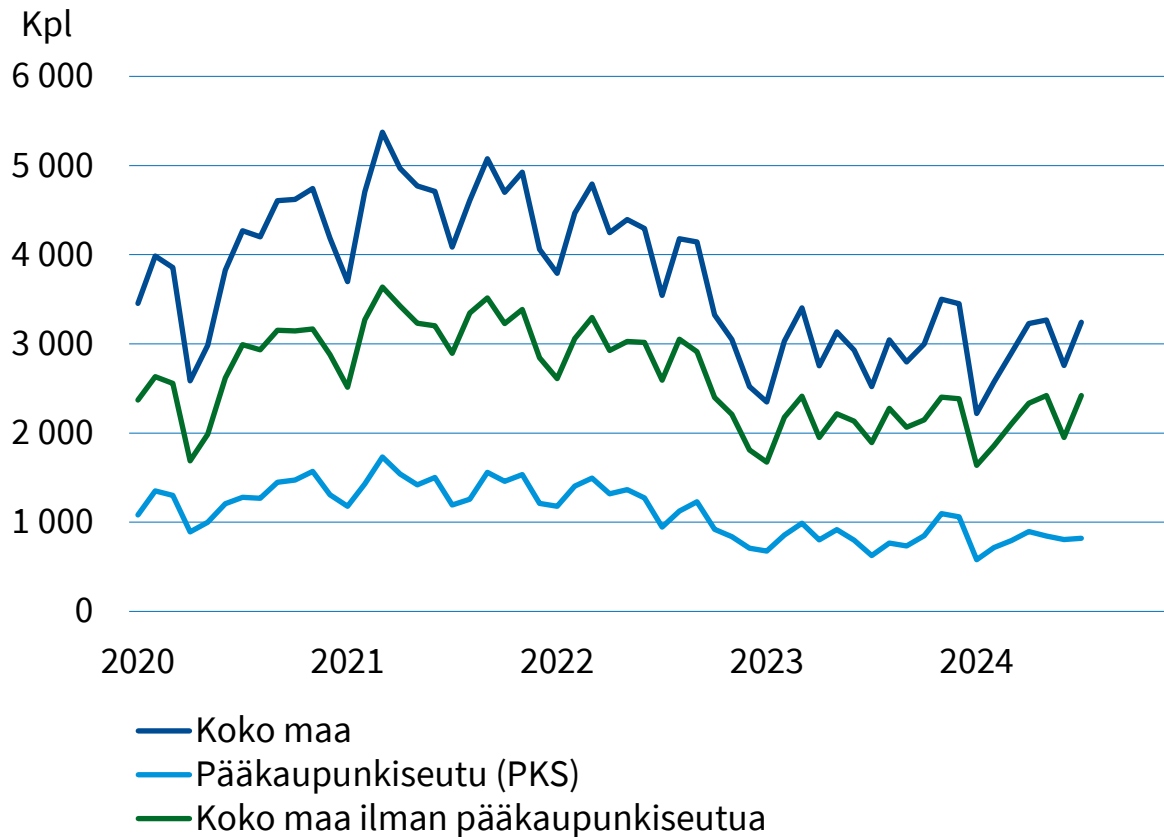
12 kk:n liukuva summa, tuhatta asuntoa

Lähteet: Tilastokeskus ja Macrobond.

Vanhojen osakeasuntojen kauppapiristyi heinäkuussa, mutta ammattimaaisessa kiinteistökaupassa volyymit edelleen matalat

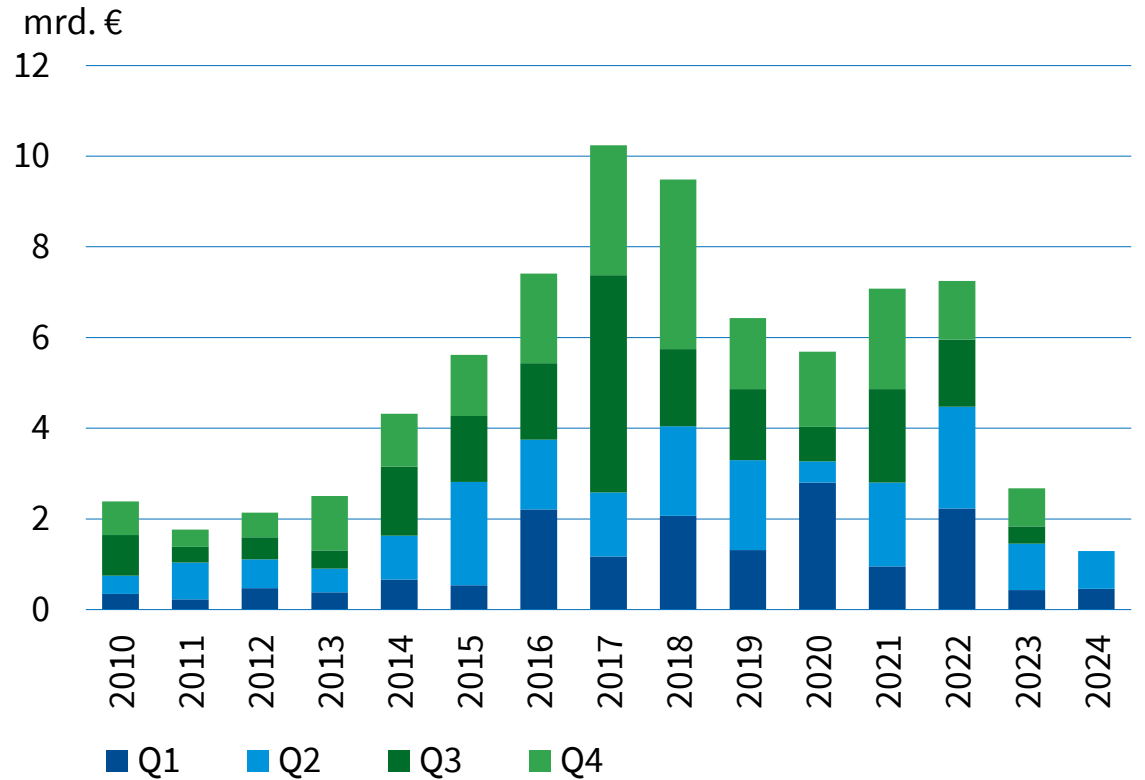
Vanhojen osakeasuntojen kauppamäärät

Lähde: Tilastokeskus.

Tiedot sisältävät rivi- ja kerrostalot.

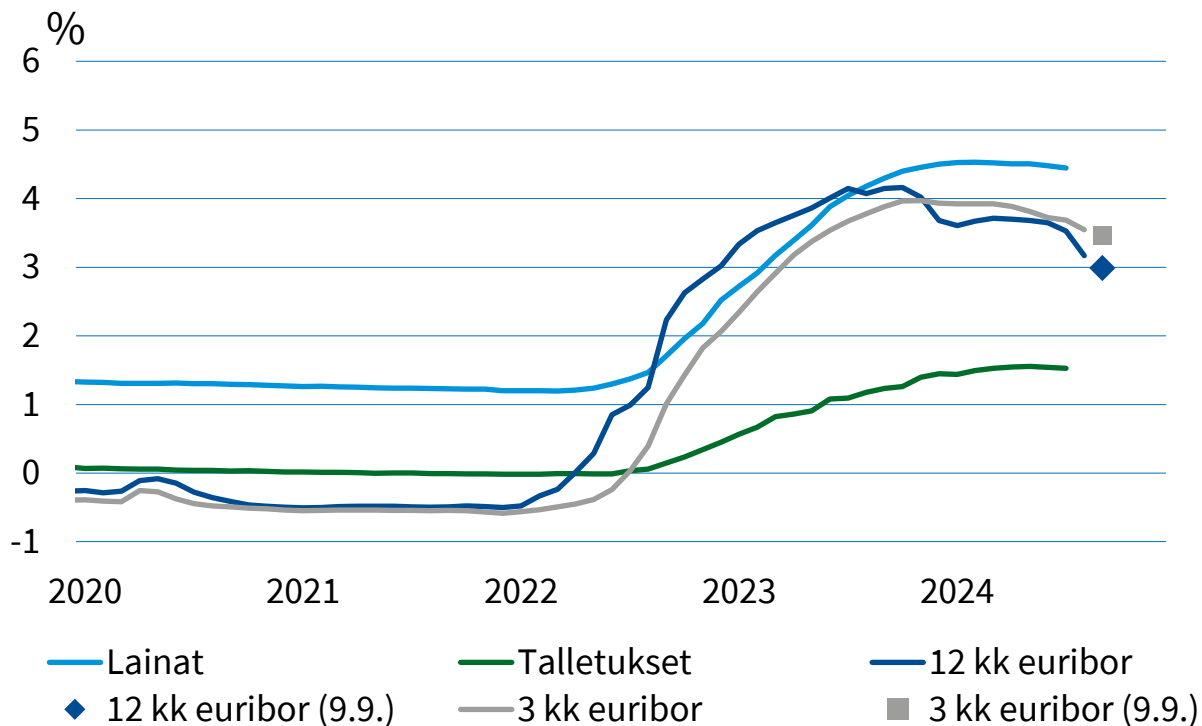
Ammattimaisten kiinteistökauppojen volyymit

Lähde: KTI Kiinteistötieto.

Euribor-koron lasku heijastuu laina- ja talletuskorkoihin sekä EIOPAn riskittömään korkokäyrään

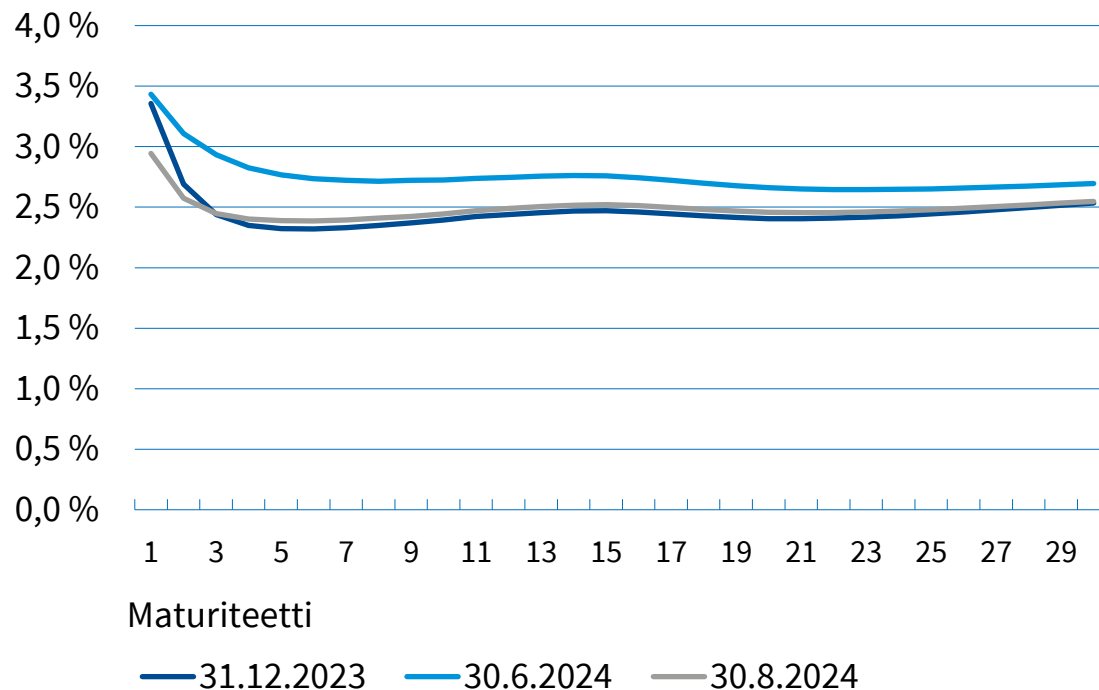
Suomalaisten rahalaitosten laina- ja talletuskantojen korot sekä 12 ja 3 kuukauden euriborit

Lähde: Suomen Pankki.

Korkotiedot on laskettu suomalaisten rahalaitosten euroalueen yleisölle myöntämille euromääräisille lainoille ja euroalueen yleisöltä vastaanotetuille euromääräisille talletuksille. Korot ovat kuukauden keskimääräisiä korkoja (pl. päivähavainnot syyskuun 9. päivälle).

EIOPAn korkokäyrä

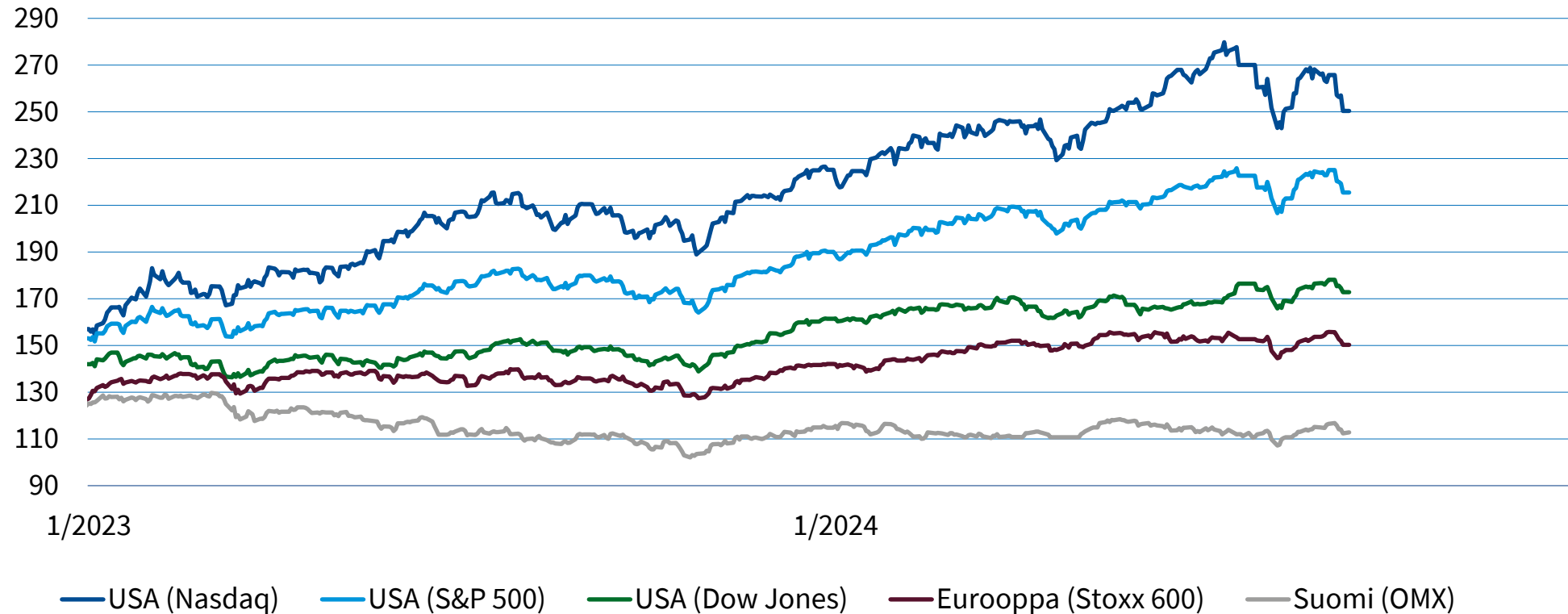

Lähde: Finanssivalvonta.

Osakemarkkinoiden hyvä vire tuki sijoitustuottoja

Päätalousalueiden osakeindeksit

Indeksi 2.1.2019=100

Lähde: Bloomberg.

10.9.2024

Talouden kehitykseen ja geopolitiikkaan liittyvät riskit merkittäviä – Suomen finanssisektorin vahva vakavaraisuus ja maksuvalmius, laadukas riskienhallinta ja varautuminen suojaavat

Riskit

- Geopolitiikkaan liittyvät riskit
- Inflaation ja korkojen säilyminen odotettua korkeammalla tasolla
- Työttömyys
- Konkurssit
- Heikko talouskehitys
- Hybridi-vaikuttaminen ja kyberhyökkäykset

Haavoittuvuudet

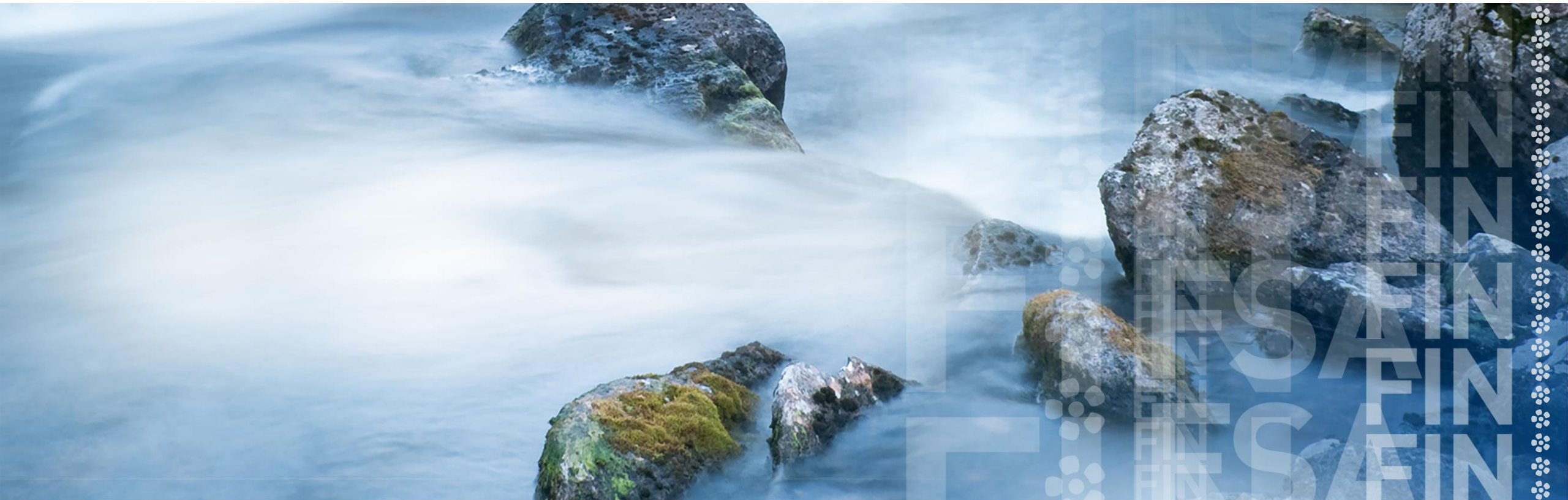
- Kotitalouksien velkaantuminen
- Lyhyisiin viitekorkoihin sidotut lainat
- Yritysten vaiheet kannattavuus- ja investointinäkömät
- Varallisuuserien (ml. kiinteistöt) hinnoittelu ja likviditeetti
- Pankkisektorin riippuvuus lyhytaikaisesta tukkuvarainhankinnasta
- Kytkeytyneisyys muihin Pohjoismaihin
- Finanssisektorin riski- ja vastuukeskittymät

- Luottotappioiden ja sijoitusriskien realisoituminen
- Sijoitustuottojen, vakavaraisuuden ja luotonantokyvyn heikentyminen
- Rahoitusolojen kiristymisen, negatiiviset heijastusvaikutukset reaalityönteeseen
- Suomen finanssisektorin vahva vakavaraisuus ja maksuvalmius
- Laadukas riskienhallinta ja varautuminen

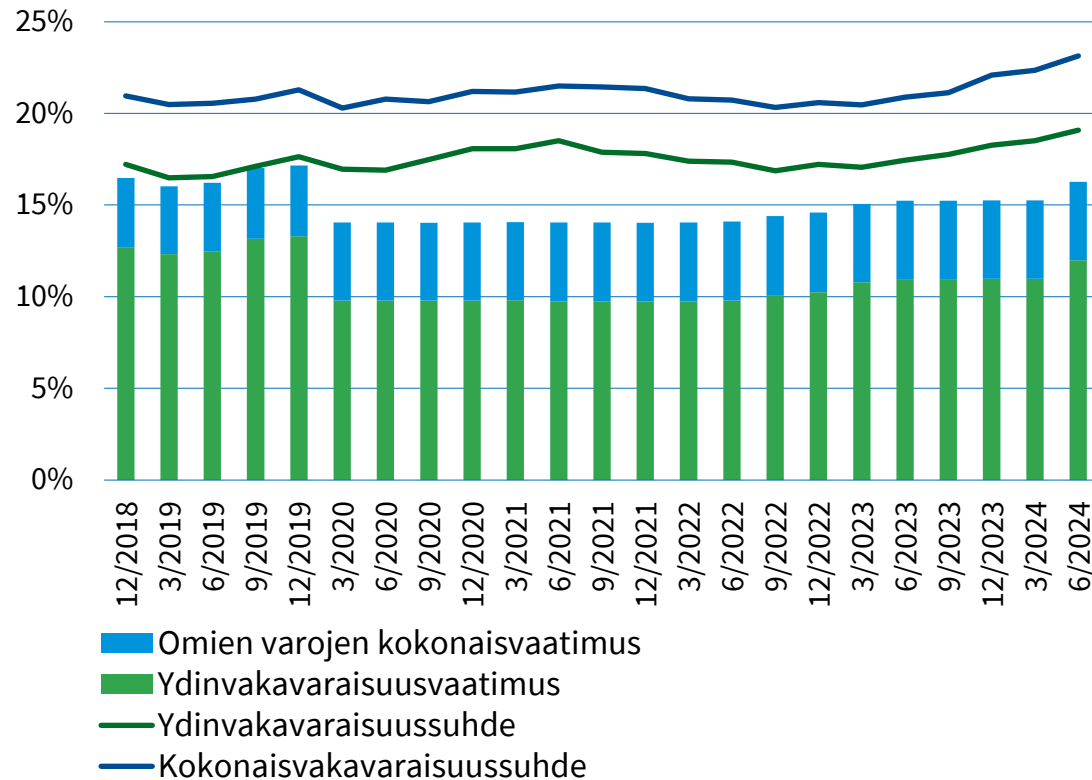
Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 30.6.2024

Pankkisektori

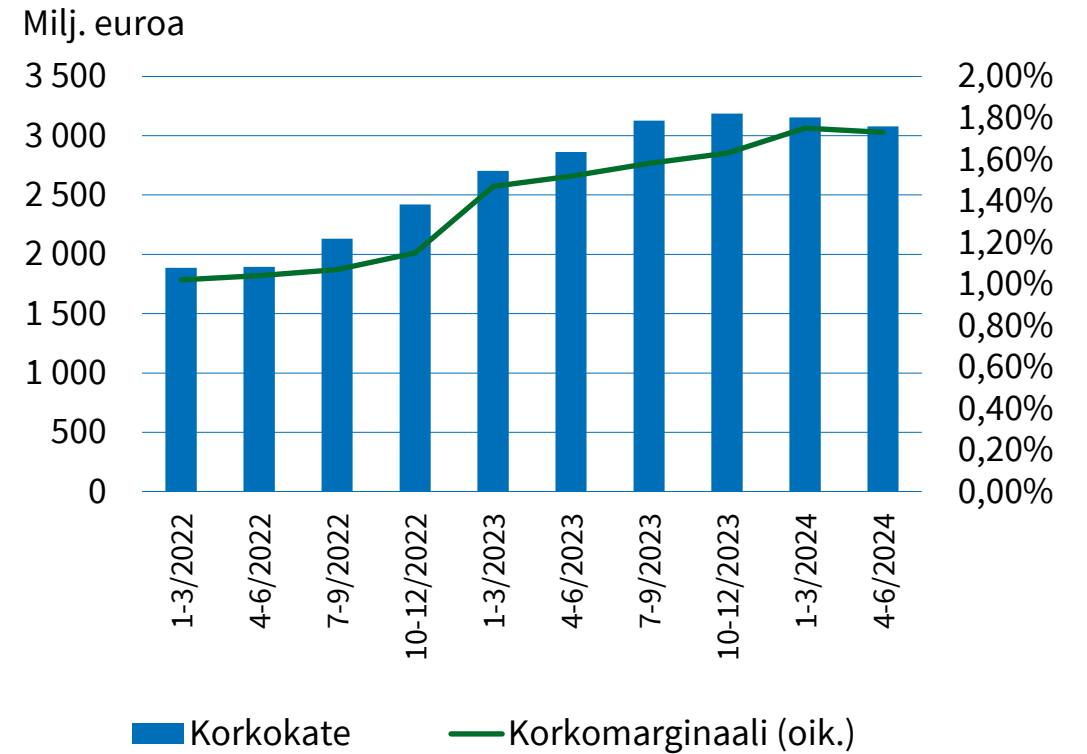
Pankkisektorin vakavaraisuus pysynyt vahvana – korkokatteen kasvu taittunut

Suomen pankkisektorin vakavaraisuussuhteet ja vaatimukset

Lähde: Finanssivalvonta.

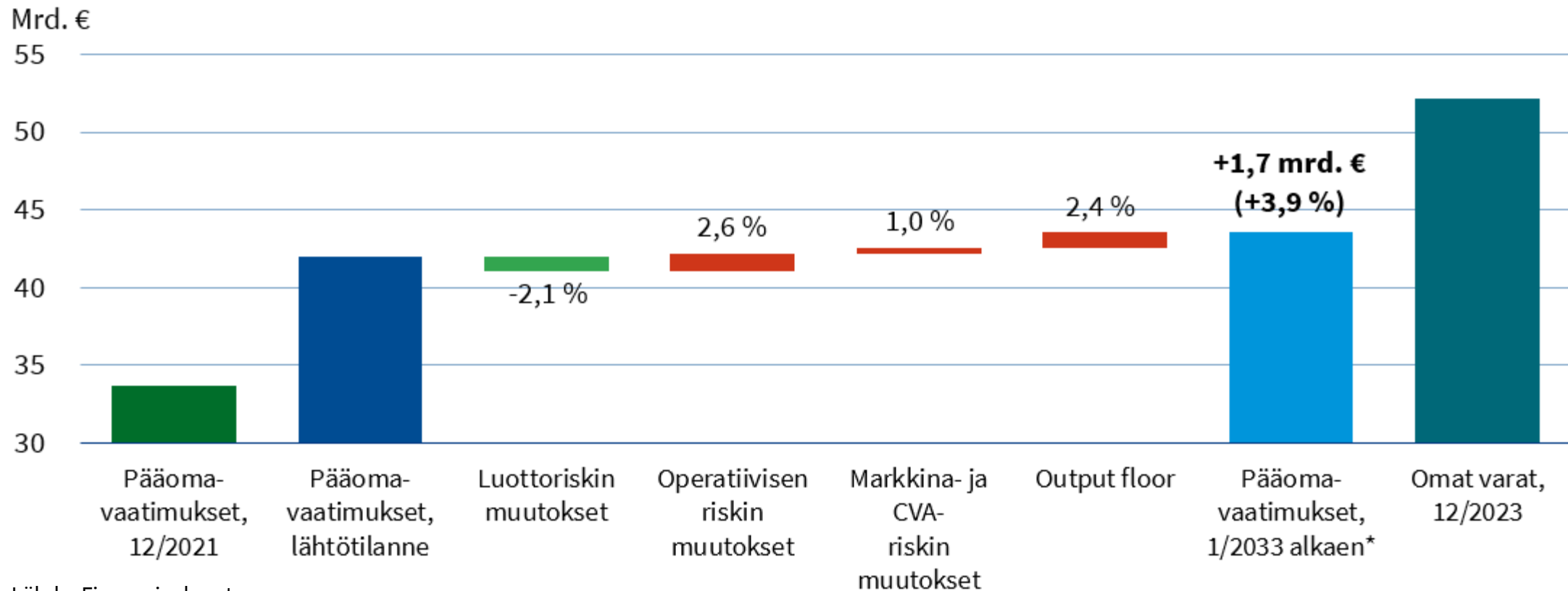
Suomalaispankkien korkokate ja korkomarginaali

Lähde: Finanssivalvonta.

Basel III -vakavaraisuusuudistuksen vaikutukset suomalaispankkien pääomavaatimukseen jäämässä maltillisiksi aiemmin arvioidun mukaisesti

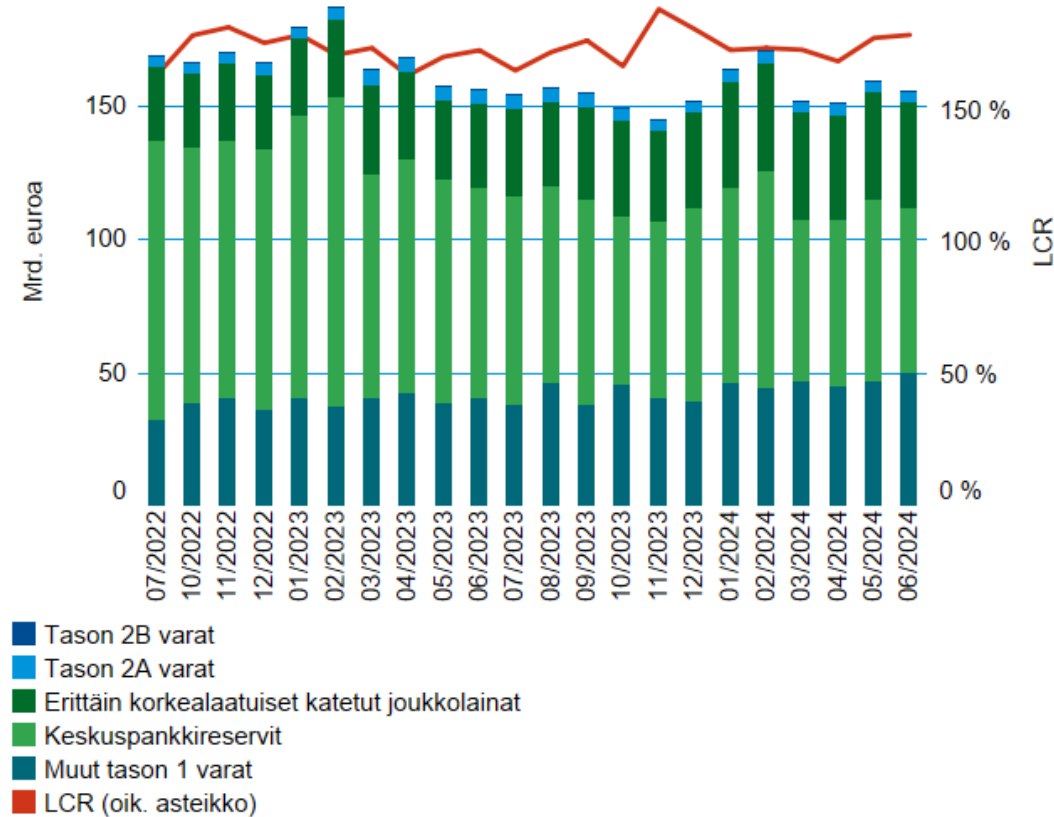
Suomen pankkisektorin omien varojen vaatimuksen arvioitu kasvu – Basel III -uudistusten toteutus CRR3:n mukaisesti siirtymäaikojen jälkeen

Lähde: Finanssivalvonta.

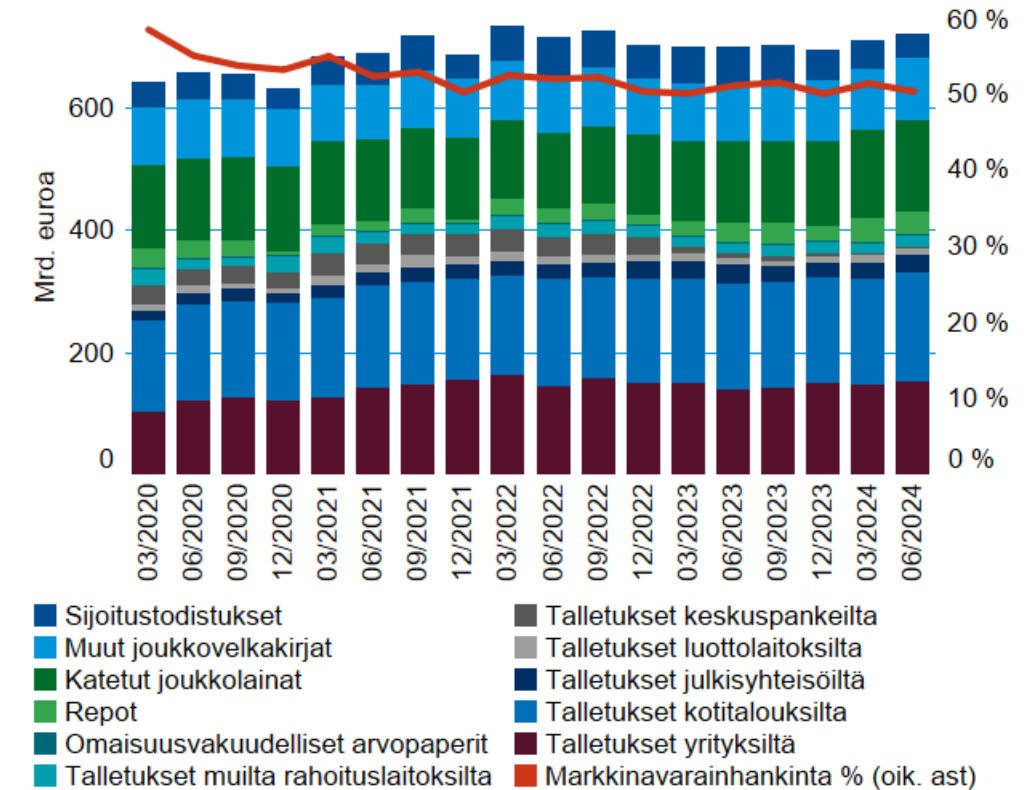
Pankkisektorin likviditeettitilanne pysynyt vakaana

Suomen pankkisektorin LCR-suhde ja reservien koostumus

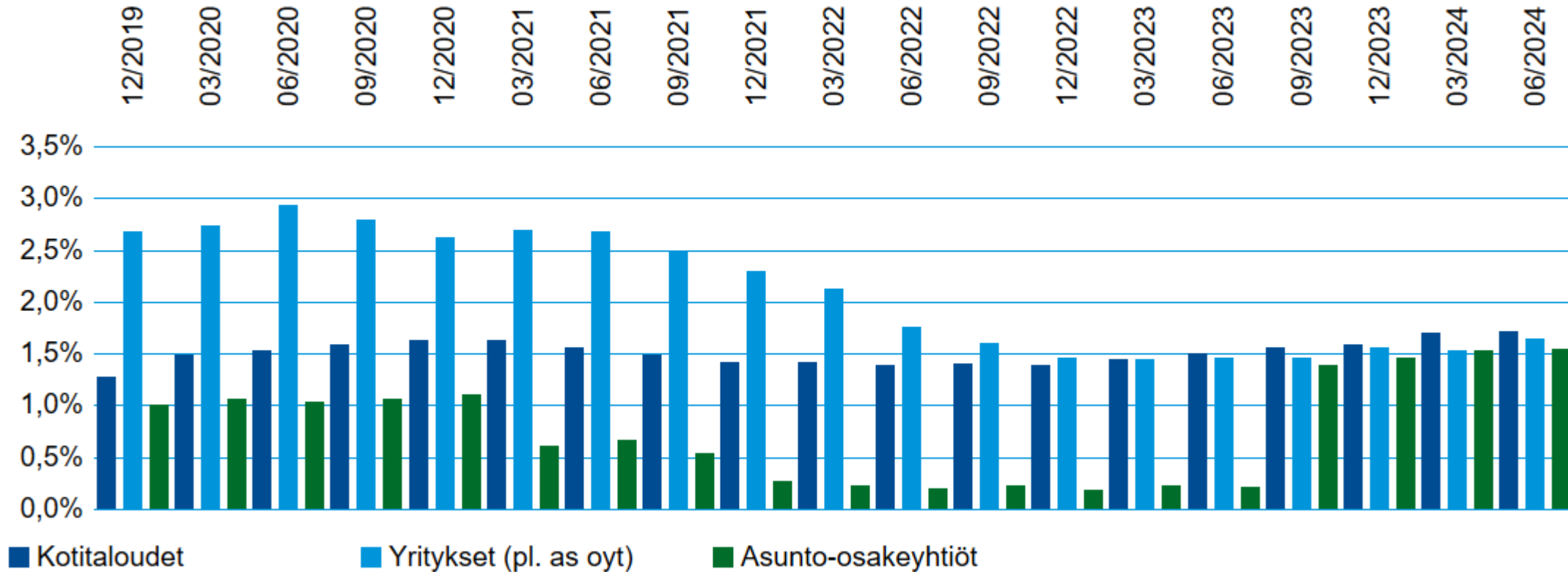
Lähde: Finanssivalvonta.

Suomen pankkisektorin varainhankinnan rakenne

Lähde: Finanssivalvonta.

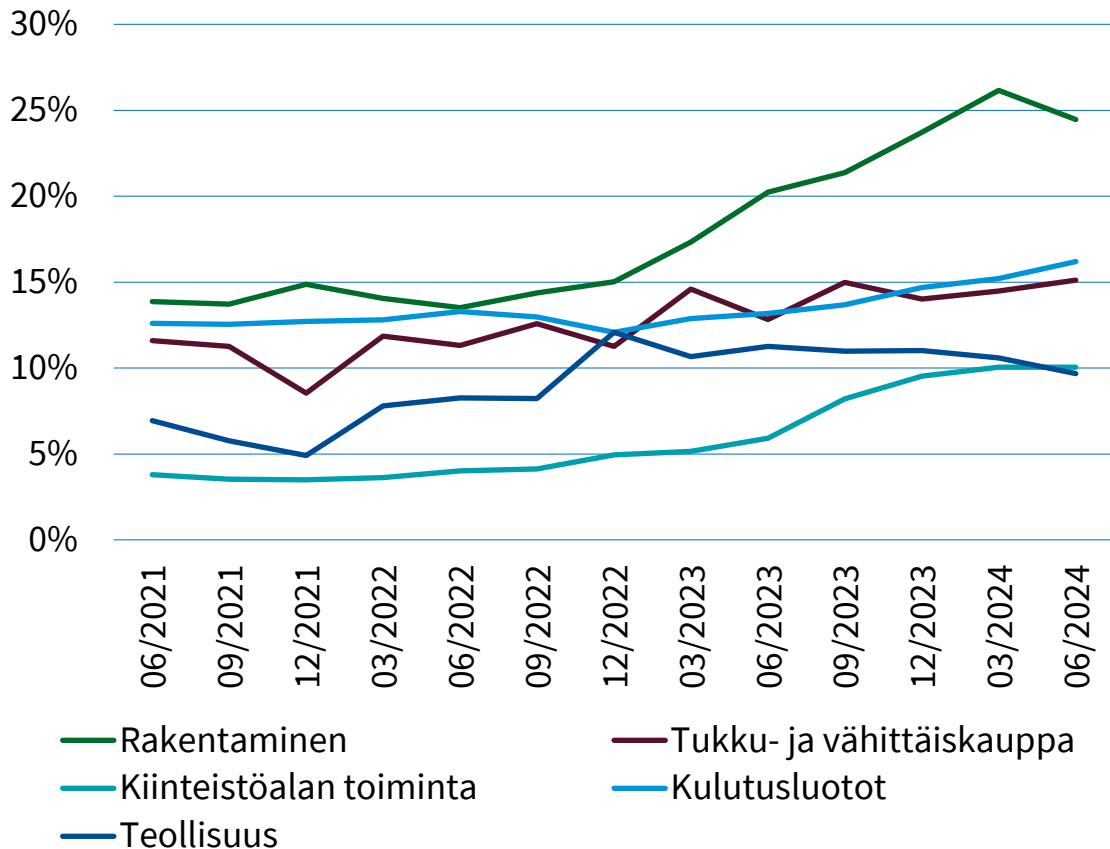
Hienoista nousua järjestämättömissä kotitalous- ja yritysluotoissa – osuudet edelleen Euroopan matalimpien joukossa

Lähde: Finanssivalvonta.

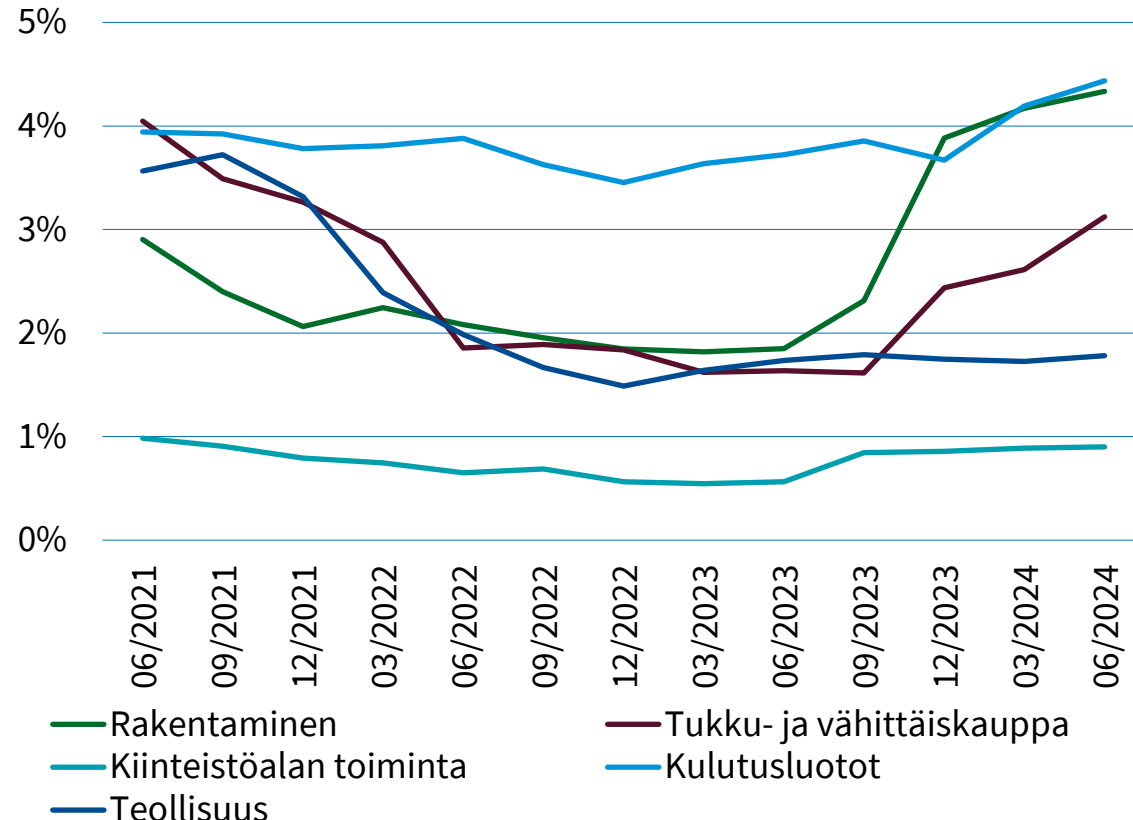
Korkeampi korkotaso ja heikko suhdannetilanne kohottanut luottoriskejä etenkin kiinteistö- ja rakennussektorilla, tukku- ja vähittäiskaupassa sekä kulutusluotoissa

Luottoriskiltään kohonneiden luottojen osuudet

Lähde: Finanssivalvonta ja Suomen Pankki, luottotiedonkeruu.

Järjestämättömien luottojen osuudet

Lähde: Finanssivalvonta

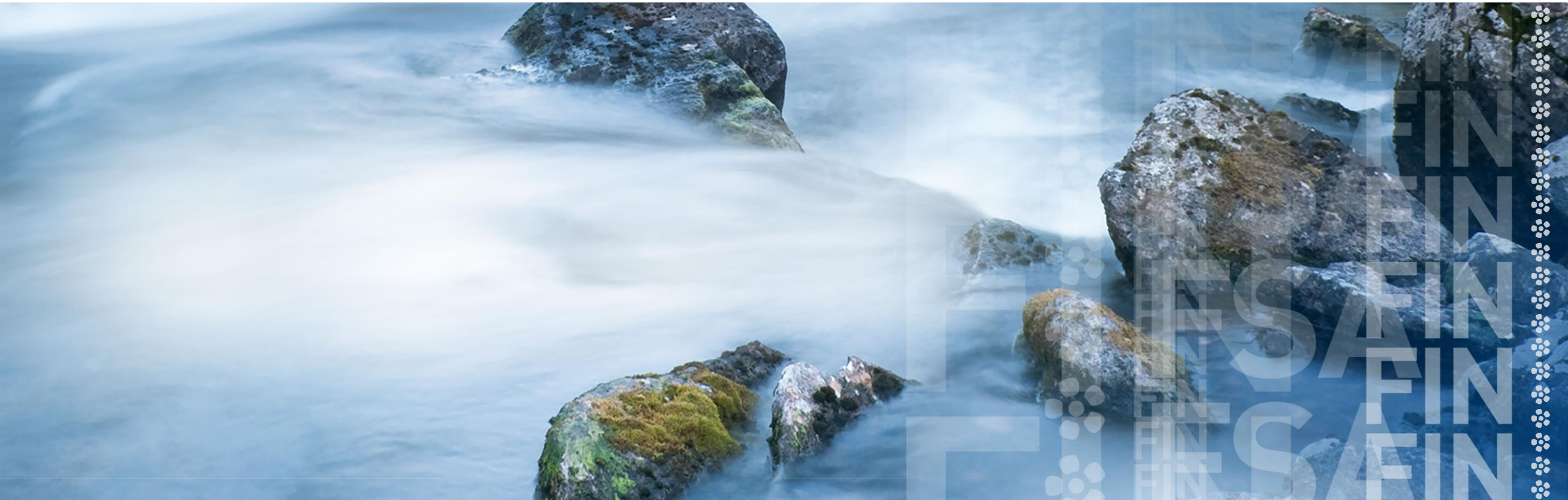
Suomalaispankkien arvonalentumisluokittelussa eroja – asianmukaisten luottotappiovarausten merkitys korostuu epävarmassa toimintaympäristössä

- Finanssivalvonnassa analysoitu suomalaispankkien luottojen arvonalentumisluokitusten ja arvonalentumisten eroja sekä arvonalentumismallien ennustekykyä.
 - Analyysi julkaistaan myöhemmin syksyllä.
- Keskeisiä havaintoja:
 - Pankkien luottoriskiluokittelussa ja arvonalentumiskirjauksissa selkeitä eroja – luottoriskien kasvusta huolimatta luottoja luokiteltu mataliin arvonalentumisluokkiin.
 - Eroja myös samojen yritysasiakkaiden luokittelussa ja arvonalentumiskirjauksissa – havaitut erot asiakkaiden maksukäyttäytymisessä eivät täysin selitä eroja luokitteluissa ja arvonalentumiskirjauksissa.
 - Mahdollisia viitteitä arvonalentumismallien heikosta ennustekyvystä.

Suomalaispankit noudattaneet hyvin uusia, kotitalouksien velkaantumisen kasvua hillitseviä rajoituksia ja suosituksia

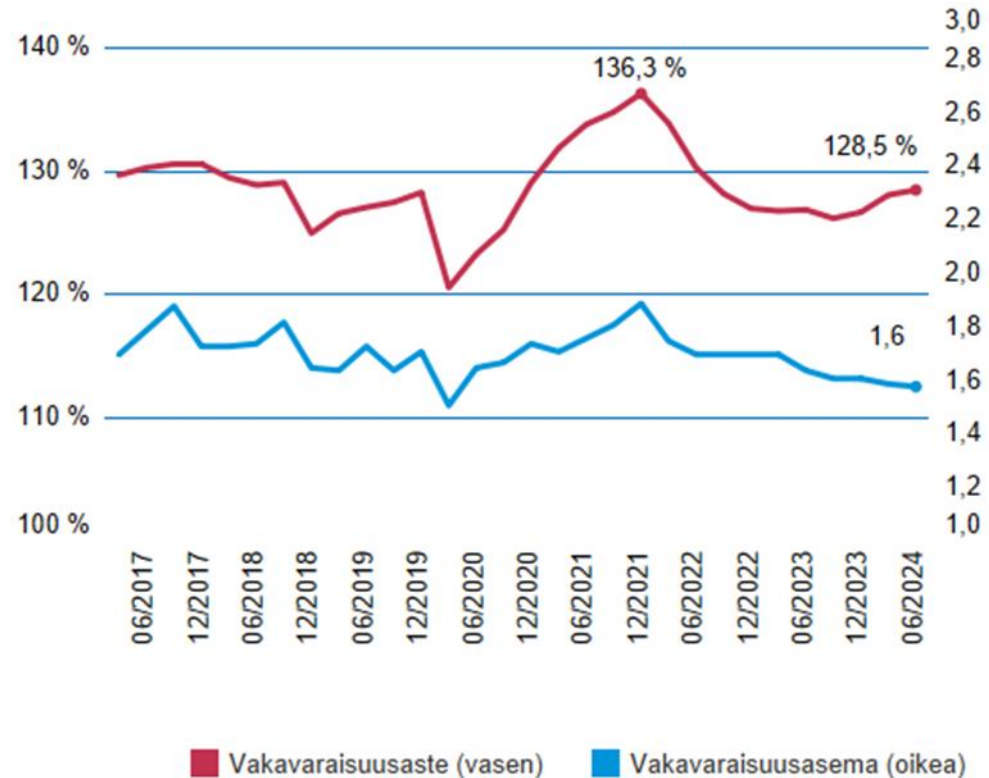
- Suomalaispankkien kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvua ja sen kielteisiä vaikutuksia rahoitusjärjestelmän vakauteen on viime vuosina hillitty useilla uusilla välineillä.
 - Finanssivalvonnan suositus asuntolainanhakijoiden enimmäislainanhoitorasituksesta voimaan 1.1.2023.
 - Asunto- ja asuntoyhteisöluottoihin kohdistuvat uudet sitovat rajoitteet voimaan 1.7.2023.
- Finanssivalvonnan selvityksen mukaan
 - Velanhoitorasitteeltaan korkeiden asuntolainojen osuus uusista luotoista laski selvästi v. 2023 ja alitti ylitysten suositellun enimmäisosuuden.
 - Korkeiden velanhoitorasitteiden tapauksessa luotonmyöntöpäätökset tehtiin pääsääntöisesti korotetulla päätöstopalla suosituksen mukaisesti.
 - Uudisrakentamiseen myönnettyjen asuntoyhteisöluottojen luototussuhteet pienentyneet ja lyhennysvapaat lyhentyneet uuden sääntelyn voimaantulon jälkeen.
- Uusien välineiden vaikutusten arviointia hankaloittaa asunto- ja asuntoluottomarkkinoiden samanaikainen voimakas laskusuhdanne.
 - Luotonannon ehtojen ja käytäntöjen kehitystä tarpeen seurata ja arvioida tarkkaan myös asuntomarkkinoiden piristyessä.

Vakuutussektori

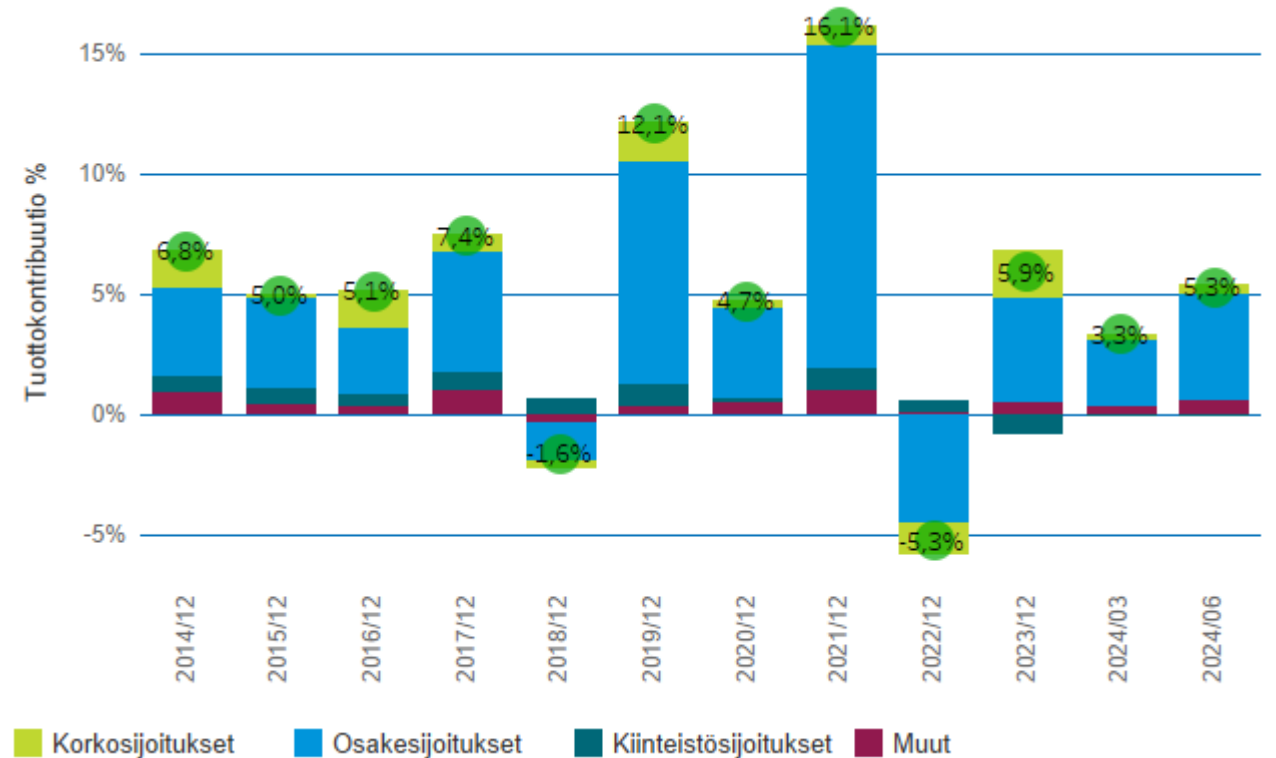
Työeläkelaitosten vakavaraisuusaste parani – sijoitustuotot pääasiassa osakesijoituksista

Työeläkelaitosten vakavaraisuusaste ja -asema

Lähde: Finanssivalvonta.

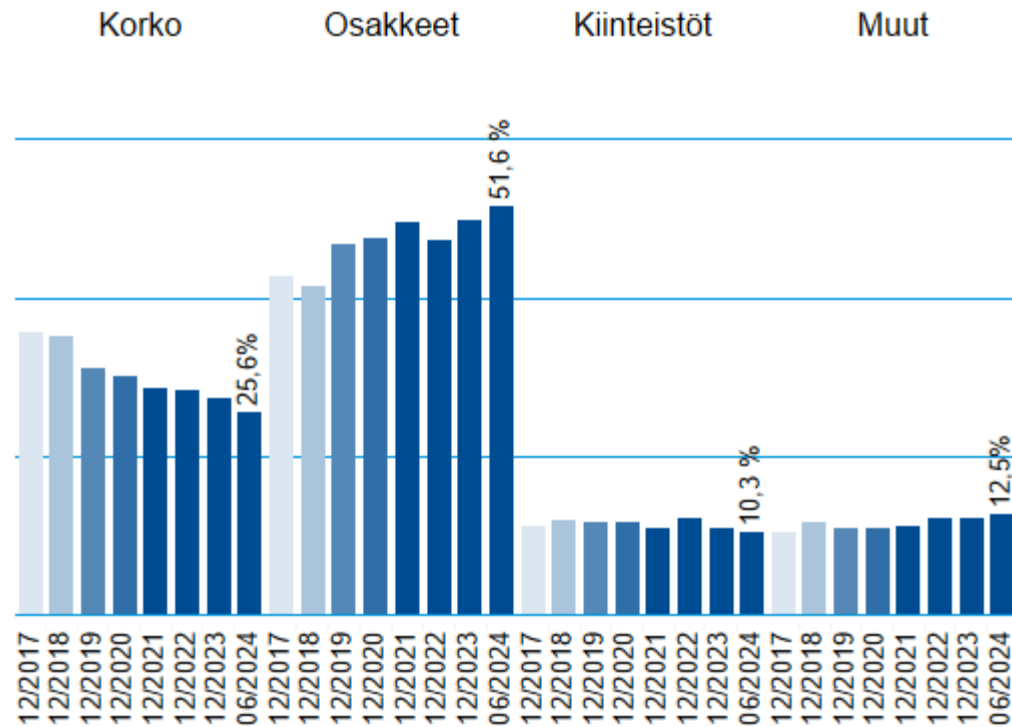
Työeläkelaitosten sijoitustuotot

Lähde: Finanssivalvonta.

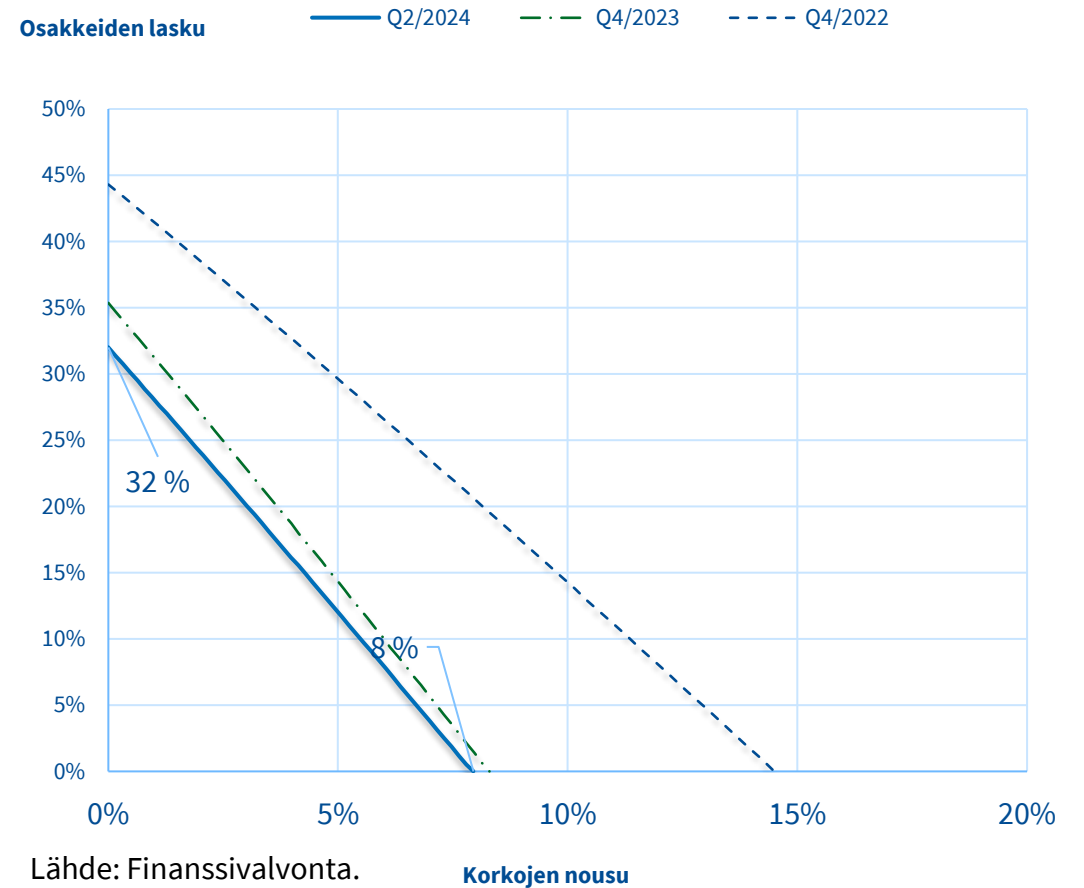
Osakeriski noussut ennätyskorkeaksi heikentäen työeläkesektorin stressikestävyyttä – stressikestävyys edelleen kohtuullisella tasolla

Työeläkelaitosten sijoitusjakauman kehitys

Lähde: Finanssisvalvonta.

Työeläkesektorin stressikestävyys (osakkeiden lasku- ja korkojen noususkenaariot, joilla vakavaraisuusasema laskisi 1:een)

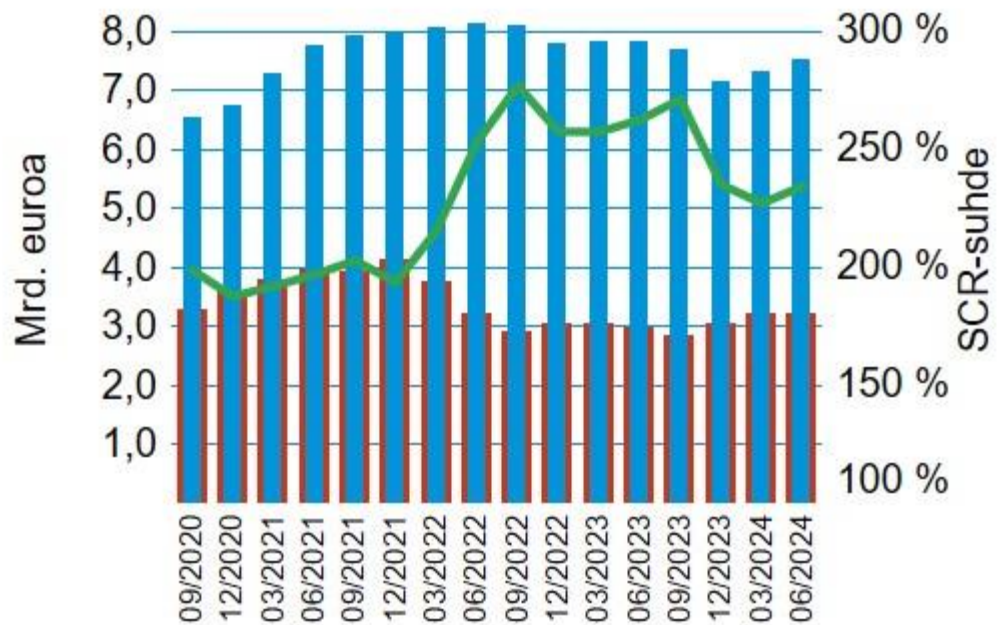

Lähde: Finanssisvalvonta.

Korkojen nousu

Henki- ja vahinkovakuutussektorin vakavaraisuus pysynyt hyvällä tasolla

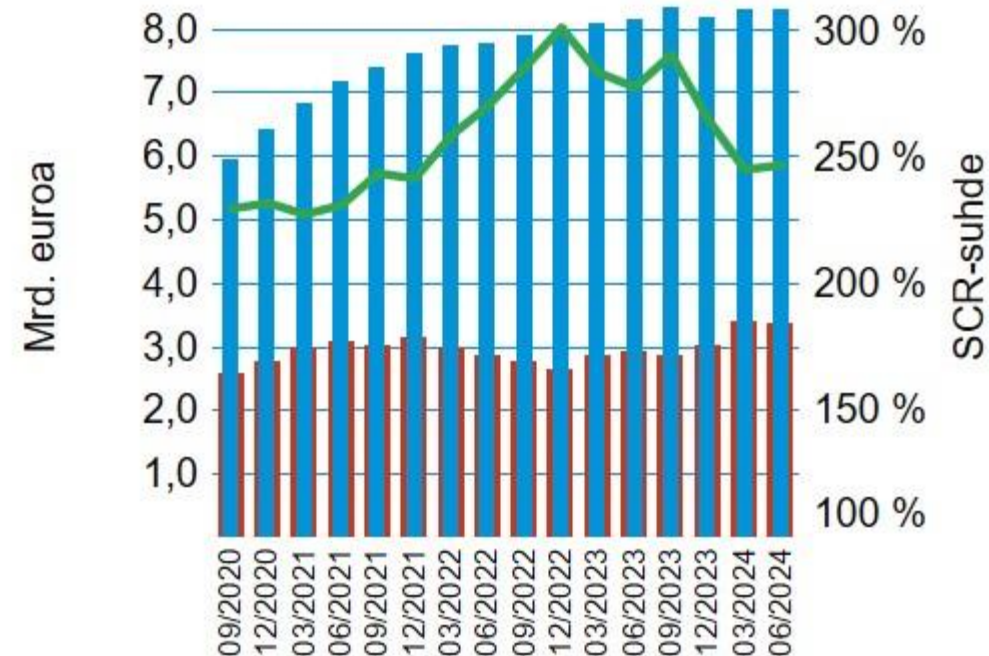
Henkivakuutussektorin vakavaraisuus

- Oma varallisuus (SCR)
- SCR
- SCR-suhde (oik. asteikko)

Lähde: Finanssivalvonta.

Vahinkovakuutussektorin vakavaraisuus

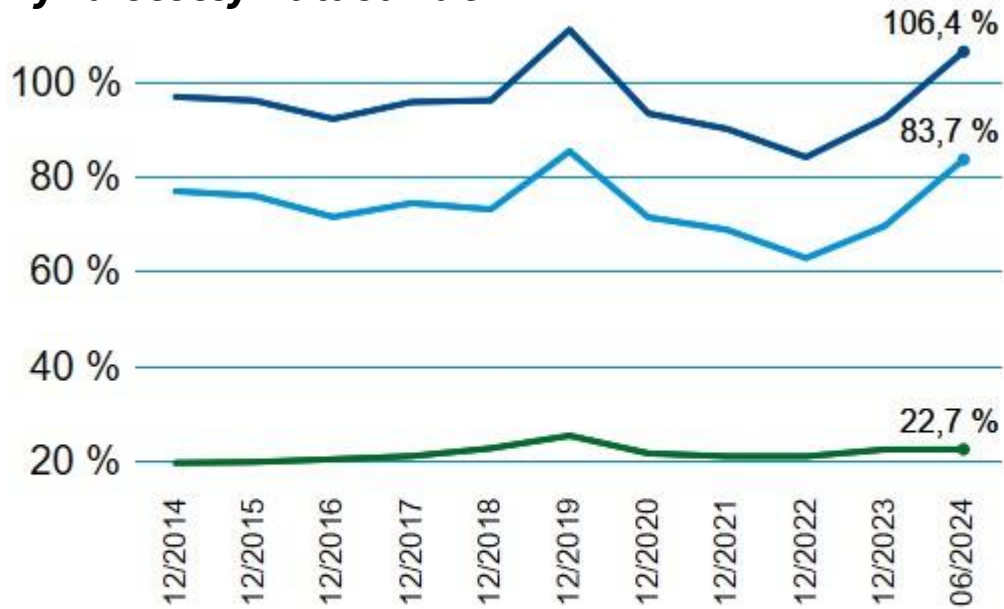

- SCR
- Oma varallisuus (SCR)
- SCR-suhde (oik. asteikko)

Lähde: Finanssivalvonta.

Vahinkovakuutusliiketoiminnan kannattavuus heikentynyt – sijoitustuotoilla merkittävä vaikutus vahinkovakuutusyhtiöiden kokonaiskannattavuuteen

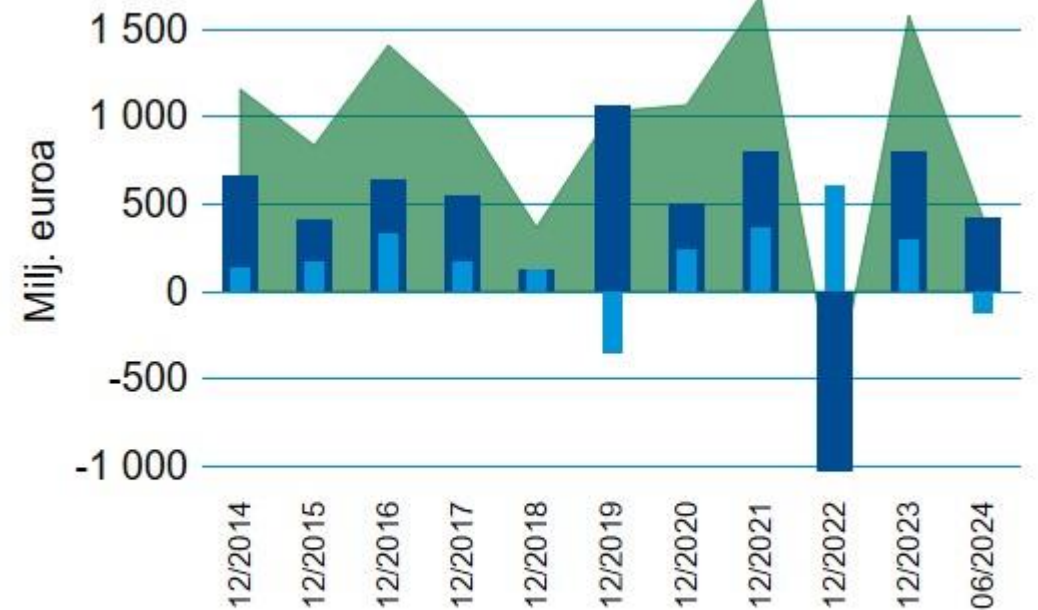
Vahinkovakuutussektorin vahinko-, liikekulu- ja yhdistetty kulusuhde

- Yhdistetty kulusuhde
- Vahinkosuuhde
- Liikekulusuhde

Lähde: Finanssivalvonta.

Vahinkovakuutussektorin kokonaistulos

- Vakuutustekninen kate
- Kokonaistulos
- Sijoitustuotot

Lähde: Finanssivalvonta.

Henkivakuutusyhtiöiden maksutulo kasvoi – sijoitussidonnaisten vakuutusten osakeriski kasvanut viime vuosina

Henkivakuutussektorin maksutulon jakauma ja kehitys

■ Muu maksutulo
■ Sijoitussidonnainen maksutulo

Lähde: Finanssivalvonta.

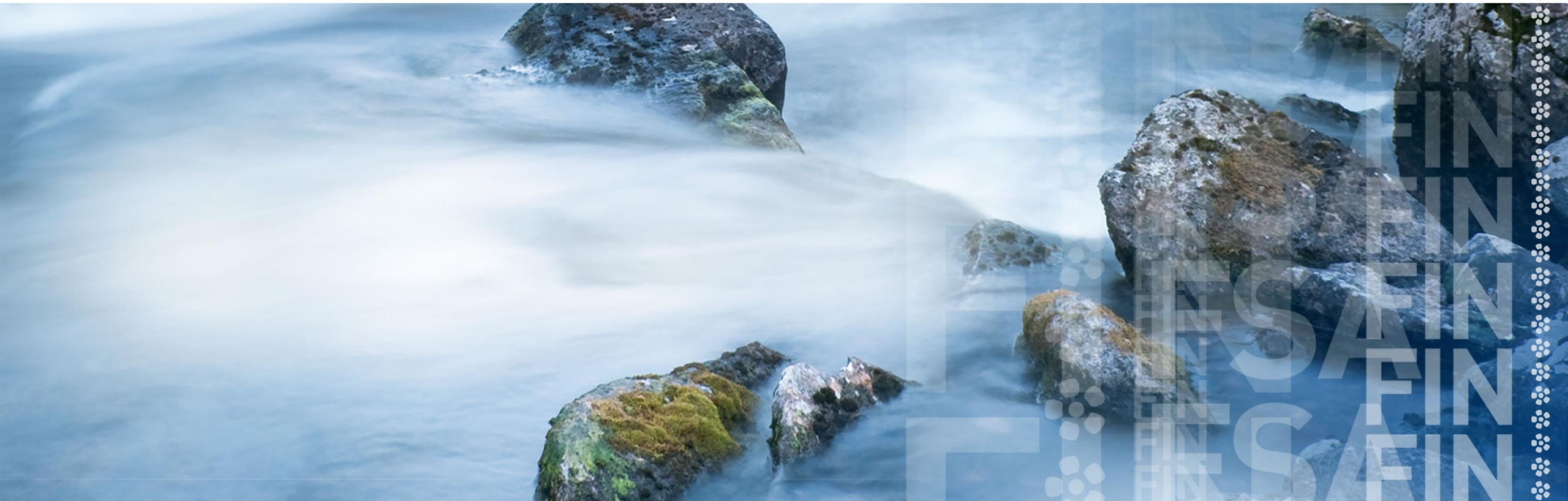
Henkivakuutussektorin sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleva sijoitusvarallisuus

■ Kiinteistöt
■ Muut sijoitukset
■ Korkosijoitukset
■ Osakkeet

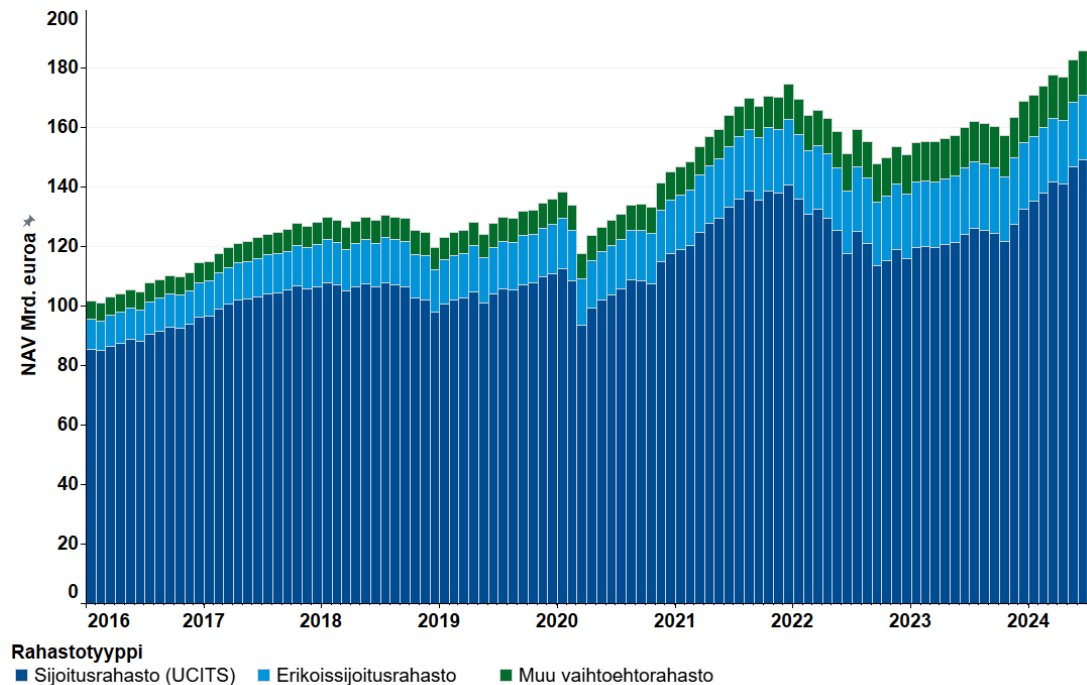
Lähde: Finanssivalvonta.

Rahastosektori

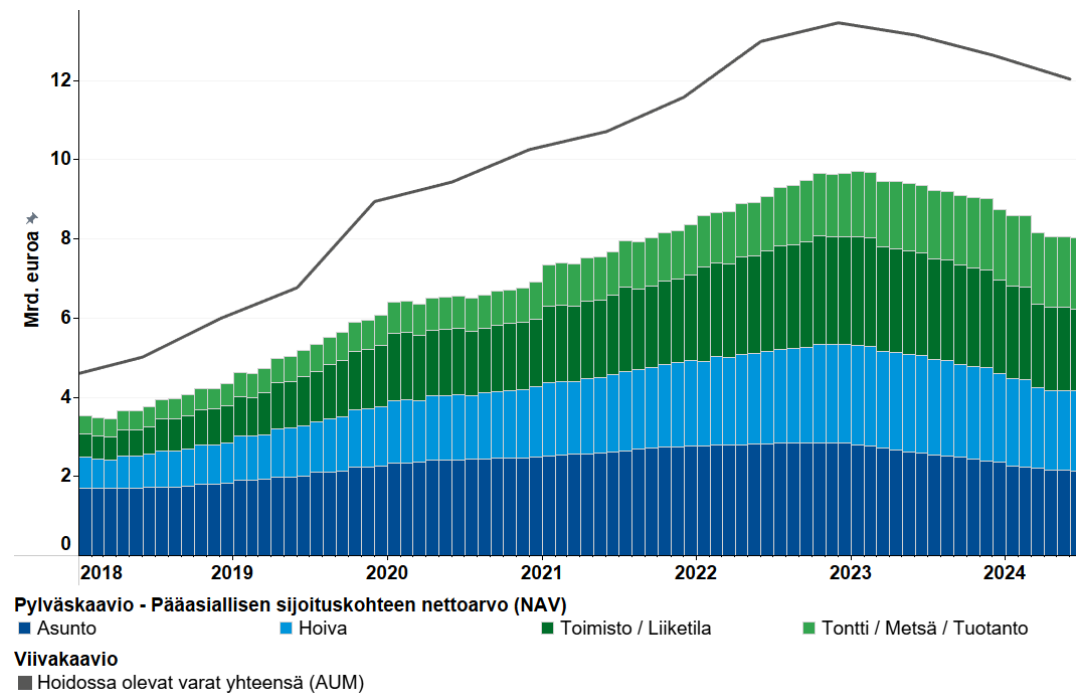
Suomalaisten rahastojen nettoarvo noussut 187 mrd. euroon – avoimien kiinteistörahastojen nettoarvo laskenut noin 8 mrd. euroon

Suomen rahastomarkkinan nettoarvon (NAV) kehitys rahastotyypeittäin

Lähde: Suomen Pankki.

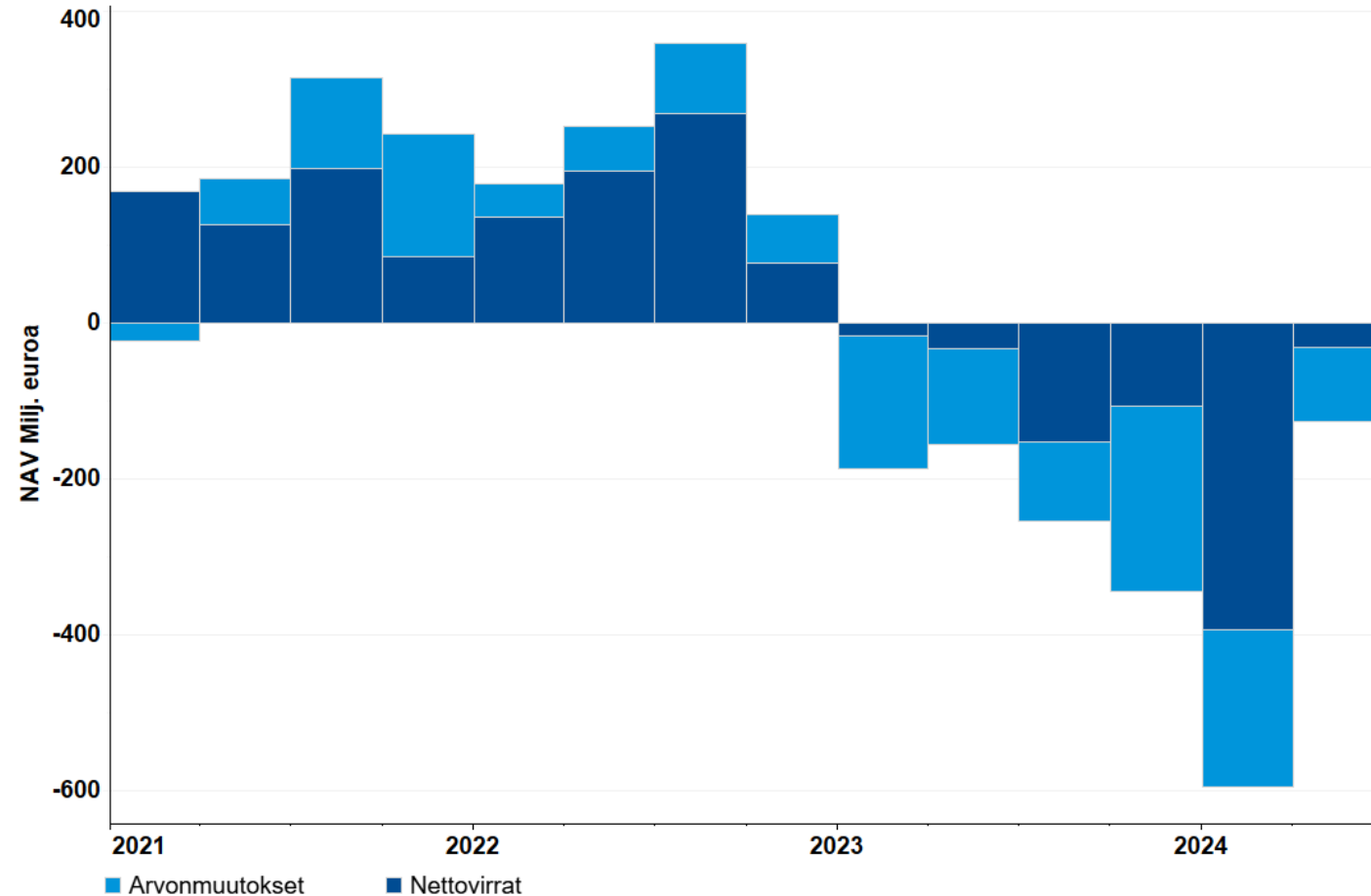
Avoimien kiinteistörahastojen nettoarvon (NAV) ja hoidossa olevien varojen kehitys (AUM)

Lähde: Suomen Pankki ja Finanssivalvonta.

Avoimien kiinteistörahastojen nettoarvo laskenut arvonmuutoksista ja nettomerkinnoistä johtuen vuoden 2023 alusta lähtien

Avoimien kiinteistörahastojen arvonmuutosten ja nettovirtojen kehitys

Lähde: Suomen Pankki.

Avoimet kiinteistörahastot valvonnan ja sääntelyn kohteena

- Kiinteistörahastojen nettolunastukset ja arvonmuutokset ovat olleet negatiivisia vuonna 2024.
 - Tässä yhteydessä myös vieraan pääoman määrä on noussut jossakin määrin.
- Avoimet kiinteistörahastot ovat vuodesta 2023 alkaen harventaneet rahastojen aukioloaikoja lunastuksille ja laajentaneet likviditeetinhallintavälineiden käyttöä.
 - Avoimet kiinteistörahastot ovat pääsääntöisesti avoinna merkinnöille ja lunastuksille puolivuositain.
 - Lisäksi lunastustoimeksiannoille on usein asetettu ennakoilmoitusaika, joka on yleisesti 6 kk.
- Rahastojen likviditeettitilanteen heikennyttyä yksittäiset kiinteistörahastot ovat vuoden 2023 ja 2024 aikana myös väliaikaisesti rajoittaneet tai keskeyttäneet lunastuksia.
- Likviditeetinhallinta ja stressitestit, vieraan pääoman käyttö sekä arvostus ovat edelleen valvonnan painopisteinä myös vuonna 2025.
- Lisäksi EU-tasolla on valmisteilla uutta sääntelyä koskien rahastojen likviditeetinhallintaa, kuten yksityiskohtaista sääntelyä likviditeetinhallintavälineistä ja niiden käytöstä.

Kyberturvallisuustilanteesta ja valvottavien ICT-riskienhallinnasta

Finanssisektorin kyberturvallisuustilanne rauhallinen

- Geopoliittisista jännitteistä huolimatta tilanne finanssisektorilla rauhallinen.
- Ilmenneillä häiriöillä ei merkittäviä vaikutuksia.
 - Joitakin palvelunestohyökkäyksiä pankkeihin.
 - Yksittäisiä häiriöitä tietojärjestelmissä, myös maksujärjestelmissä.
 - Maailmanlaajuinen häiriö työasemissa heinäkuussa ei aiheuttanut merkittäviä ongelmia finanssisektorilla Suomessa.

Verkkoasioinnin turvallisuutta voidaan parantaa turvarajoituksia kehittämällä

Finanssivalvonta selvitti verkko- ja mobiilipankkien sekä verkkomaksamisen turvallisuutta huijauksia ja maksuvälineiden väärinkäyttöä vastaan.

Pankit ovat tunnistaneeet ja toteuttaneet verkkomaksamisen turvallisuuden keskeiset osa-alueet pääosin asianmukaisesti.

- Suositukset pankeille maksamisen turvallisuuden lisäämiseksi:
 1. verkkopankki- ja mobiilimaksamisen kontrollien kehittäminen niin, että käyttäjällä mahdollisuus asettaa turvarajoituksia tekemiinsä tilisiirtopohjaisiin maksuihin nykyistä monipuolisemmin.
 2. maksujen monitoroinnin kehittäminen siten, että pankit voisivat entistä tarkemmin pysäyttää asiakkaan aikaisemmasta maksuhistoriasta merkittävästi poikkeavat maksut.
 3. palvelujen turvallisuushista tiedottaminen sekä turvallisen sähköisten palveluiden käytön opastaminen.
- Oma vastuunsa on myös palvelujen käyttäjillä.

Finanssisektori on varmistanut toimintakykään erilaisten häiriöiden varalta

- Finanssivalvonta selvitti Suomessa toimivien finanssisektorin merkittävien toimijoiden varautumisen tilannetta.
- Merkittävät valvottavat ovat vaatimusten mukaisesti järjestäneet toimintansa jatkuvuus- ja valmiussuunnittelun siten, että toiminnan häiriönsietokyky normaali- ja poikkeusoloissa on varmistettu. Valvottavasektorien välillä ei havaittu merkittäviä eroja varautumisessa.
- Valvottavat ovat havainneet omassa toiminnassaan yksittäisiä puutteita, joita he riskienhallintaprosessinsa mukaisesti pyrkivät korjaamaan. Puutteet liittyvät pääasiassa jatkuvuus- ja toipumissuunnitelmien ajantasaisuuden ylläpitämiseen ja suunnitelmien säännölliseen harjoitteluun ja testaamiseen.
- Varautumisen tilannetta valvotaan edelleen myös tarkastuksilla ja teema-arvioilla.

Eurooppalaiset pankit ovat varautuneet toimintaan kyberhyökkäystilanteissa

- Euroopan Keskuspankki testasi pankkien kyberhäiriöiden sietokykyä stressitesteillä.
- Testeissä arvoitiin pankkien kykyä toimia vakavassa, mutta uskottavassa kyberhäiriötilanteessa ja palautua siitä.
- Stressitestiin osallistui 109 pankkia ja niistä 28 testattiin laajemmin.
- Yleisenä huomiona on, että pankeilla on käytäntöjä, joiden mukaisesti kyberhyökkäyksissä toimitaan ja niistä palaudutaan. Parantamisen varaa kuitenkin on.
- Tulokset otetaan huomioon stressitesteihin osallistuneiden pankkien vakavaraisuuden kokonaisarviointissa vuonna 2024.

Säätely häiriönsietokyvyn parantamiseksi ja tekoälyn käyttöön finanssialalla

- Digital Operational Resilience Act (DORA) eli asetusta finanssialan digitaalisesta häiriönsietokyvystä sovelletaan 17.1.2025 alkaen.
 - asetus tuo valvottaville vaatimuksia
 - tieto- ja viestintätekniikkaan (TVT) liittyvästä riskinhallintajärjestelmästä ja toiminnan järjestämisestä
 - poikkeamien hallinnasta ja raportoinnista
 - häiriönsietokyvyn testaamisesta
 - TVT-ulkoistuksien riskinhallinnasta ja ulkoistusrekistereistä.
 - Valmistelut soveltamisen alkamiseen käynnissä.
- EU:n tekoälysäädös
 - Tarkoituksena varmistaa, että EU:ssa kehitetty ja käytetty tekoäly on luotettavaa ja että sillä suojataan ihmisten perusoikeuksia.
 - Tekoälyjärjestelmät luokitellaan niiden riskillisyyden mukaan ja niille asetetut vaatimukset suhteutetaan näihin riskeihin.
 - Säädökseen liittyy erilaisia siirtymäaikoja 6–36 kuukautta.
 - Finanssivalvonta on käynnistänyt hankkeen tekoälysäädöksen vaikutuksista valvontaan.

Kiitos!